ΕΤΟΣ Α'. ΑΘΗΝΙ.— ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1912 ΑΡΙΘ. 6

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Revue Israélite)

ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΙΔΗΣΕΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐτησία διὰ τὴν Ἑλλάδα ..... Δρ. 10.—
» Ἐξωτερικοῦ ..... Φρ. 10.—
Ἀγγελίαι ὁ στῖχος ..... » 1.—
Διὰ μεγάλας ἀγγελίας γίνεται ἰδιαιτέρα συμφωνία.

Γράμματα καὶ χειρόγραφα στέλλονται ὡς ἑξῆς :
Διεύθυνσιν « Ἰσραηλιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως » ὁδὸς Ἀποστόλου Παύλου 39 Ἀθήνας.
Adresse : A la Direction de la «Revue Israélite» Rue de l' Apôtre Paul 39 Athènes.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ
16 — ΟΔΟΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ — 16
1912

ΕΤΟΣ Α'. ΑΘΗΝΙ.— ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1912 ΑΡΙΘ. 6

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Revue Israélite)

ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΙΔΗΣΕΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐτησία διὰ τὴν Ἑλλάδα .....Δρ. 10.—
» Ἐξωτερικοῦ..... Φρ. 10.—
Ἀγγελίαι ὁ στίχος ..... » 1.—
Διὰ μεγάλας ἀγγελίας γίνεται ἰδιαιτέρα συμφωνία.

Γράμματα καὶ χειρόγραφα στέλλονται ὡς ἑξῆς:
Διεύθυνσιν « Ἰσραηλιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως » ὁδὸς Ἀποστόλου Παύλου 39 Ἀθήνας.
Adresse: A la Direction de la «Revue Israélite» Rue de l' Apôtre Paul 39 Athènes.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αἱ τρεῖς ἑορταὶ τοῦ Τισρῆ (ὑπὸ Ἑβραϊστοῦ).— Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ Ἑβραῖοι. — Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Χαμμουραβῆ (ὑπὸ Δρ .Σωρ.). — Τὸ μέλλον τοῦ Ἑβραϊσμοῦ (ὑπὸ Μ. Χ.) — Ἡ Ἱστορία τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινώτητος τῆς Κερκήρας (ὑπὸ Ι. Ρωμανοῦ). — Ἡ Νέα Συναγωγὴ Βερολίνου.— Σημειώσεις ταξειδιώτου.— Ἑβραϊκαὶ ἐφημερίδες ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. — Ὀρατόριον τοῦ Φραγκέττη. — Ὁ Καρδινάλιος Φίσερ καὶ ὁ ραββῖνος Δρ. Φράγκ. — Ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς Ἐσπεραντό. — Ὁ Μνηστὴρ καὶ ἡ Μνηστή. — Θεόδωρος Γκόμπερτσ.—Βιβλιογραφία.—Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Κόσμομ.— Ἑβραϊκαὶ κοινότητες Ἑλλάδος.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΕΟΡΤΑΙ ΤΟΥ ΤΙΣΡΗ

Τὴν 30 Αὐγούστου συμπίπτει φέτος ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς Τισρῆ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πρώτη τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔτους «Ροσασανά». Μετὰ 10 ἡμέρας, τὴν 10 Τισρῆ, εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἐξιλεώσεως Ἰόμ Κηπούρ. Τέλος τῇ 15 τελεῖται ἡ ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας «Σουκώθ». Ὁ Τισρὴ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν μὴν ἑορτῶν.

Τὸ Ροσασανὰ δὲν εἶναι ἡμέρα εὐωχίας ἀλλ' ἀπεναντίας ἡμέρα σοβαρᾶς πνευματικῆς ἐργασίας, προσευχῆς καὶ ἐπισκοπήσεως....Κατά τινα μυστικὴν παράδοσιν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ὅλα τὰ πλάσματα καὶ τὰ ἔργα καὶ αἱ προθέσεις αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς θείαν κρίσιν. Ἡ μετάνοια δέ, ἡ ἀνόρθωσις τοῦ ἀδικήματος, αἱ καλλίτεραι προθέσεις-ἀτόμων καὶ κρατῶν-δύνανται νὰ μεταβάλλουν τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν.

Ἡ ἡμέρα τοῦ Ἰόμ Κηπούρ εἶναι ἡ κορωνὶς τοῦ δεκαημέρου τῆς μετανοίας, ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ἐξαγνισθεῖσα συνείδησις εὑρίσκει τὴν ἠρεμίαν, τὴν δότειρα τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐτυχίας.

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὸν μυστικισμόν, τὶ οἰκοδομικώτερον, ὠφελιμότερον, ἀνθρωπινώτερον τῆς προβλέψεως, τῆς προετοιμασίας εἰς τὸ μέλλον μὲ τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος;

Διὰ τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν τῶν διαφόρων διαχειρήσεων, θεωρεῖται ἀπαραίτητος ὁ προϋπολογισμὸς καὶ ὁ ἀπολογισμὸς ὁ ἐτήσιος.

Διὰ κάτι ἀνώτερον τοῦ χρηματισμοῦ, διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία συνεπιφέρει καὶ τὴν τοῦ σώματος, διὰ τὴν ἠρεμίαν τῆς ψυχῆς, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ βαδίζῃ ἀπερισκέπτως, ἄνευ ἀνασκοπῆς, ἄνευ σταδίου περισυλλογῆς, μετανοίας, καλλιτέρων προθέσεων;

Ὁ Ἰσραὴλ δὲν ἔχει μόνον ἐκπαιδευτικόν, γεωργικόν, πολιτικὸν καὶ εἴ τι ἄλλο ἔτος, ἔχει καὶ ἔτος πνευματικόν, ἠθικόν, εἰς ὃ ἡ συνείδησις παρουσιάζει εἰς ἑαυτὴν ἐτήσιον ἀπολογισμὸν καὶ προϋπολογισμόν.

Τὸν ἀπολογισμὸν τοῦτον-ἀναδρομὴν εἰς τὸ παρελθὸν-τὸν προϋπολογισμὸν-πρόθεσιν καλλιτερεύσεως- καλεῖσθε πάντες νὰ δώσητε εἰς τὴν συνείδησίν σας κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους. Δύνασθε νὰ ἀναθεωρήσετε τὴν ἠθικοπνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου σας, κατὰ τὸ δεκαήμερον, ἵνα τὴν ἡμέραν τοῦ «Ἰόμ Κηπούρ» ἡ ἐξέτασις τῆς συνειδήσεως γίνει τελειοτέρα, ἵνα καὶ τελεσίδικος ἀναλόγως τῶν προθέσεών σας, γίνεται ἡ ἀπόφασις εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐημερίαν.

Τὶς ἀρνεῖται, ὅτι μία ἡμέρα, μία στιγμιαία ἀπόφασις, δύνανται νὰ ἐπιδράσουν εἰς τὸν βίον ἑνὸς ἔτους, νὰ ἐπιδράσουν πολλάκις ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς;

Ἡ προσευχή, ἡ μετάνοια, γνωρίζετε, μέχρι ποίου σημείου ἀποβλέπουν εἰς τὸν ἑβραϊσμὸν εἰς τὴν τελειοποίησιν. Ὁ Ἰσραηλίτης ζητεῖ τὴν εἰρηνοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἐπικράτησιν τῆς δικαιοσύνης.

«Τὲν σαλὼμ μπαάρετς· τὲν σαλὼμ μπαμαλχιώτ..... Βεαρι'σᾶ κουλὰ κκεα'σᾶν τηχλὲ κκῖ τααβὴρ μεμσέλετ τζαδὸν μὴν ἀά-

ρετς.... Βαϊκμπᾶ 'Αδονάϊ Σεβαὼτ μπαμισπὰτ βεαὲλ 'Ακαδὸς νικδᾶς μπι'σδακᾶ». «Εἰρήνη εἰς τὴν χώραν!-Εἰρήνη μεταξὺ τῶν ἐθνῶν! Ἡ Μοχθηρία ἂς διαλυθῇ ὡς ἀτμὸς-ἂς παύσῃ τὸ Βασίλειον τῆς αὐθαιρεσίας. Ὁ Κύριος Σαβαὼθ θὰ θριαμβεύσῃ ἐν τῇ Δικαιοσύνῃ καὶ Ἅγιος ὁ Θεὸς θὰ ἁγιασθῇ μὲ τὴν εὐθύτητα».

Θὰ ἔλεγε τις ὅτι ἡ ἐξυγίανσις, ὁ ἐξαγνισμὸς τῶν ἀτόμων εἶναι μιὰ προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀδελφότητος μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὁποίαν φεῦ! τόσον ἀπομακρύνει ἀκόμη τὸ μῖσος· διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεσσιανισμοῦ.

* *
*

Μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Τισρῆ, αἱ ὁποῖαι παρκμένουν ἱεραὶ καὶ εἰς τοὺς ἀδιαφορωτέρους τῶν Ἰσραηλιτῶν, διὰ τὴν μεγάλην ψυχικὴν ἀνόρθωσιν τὴν ὁποίαν περικλείουν, μετὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν ἠρεμίαν τῆς συνειδήσεως, καλῶς ἑορτάζει ὁ Ἰσραὴλ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς εἰς τὸ μέσον τῆς φύσεως, εἰς μίαν τῶν ὡραιοτέρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους, τὴν τῆς συγκομιδῆς τῶν προϊόντων τῆς γῆς. Πνευματικὴ ἢ σωματικὴ εὐεξία, ἡ χαρὰ τὴν ὁποίαν δίδουν ἡ συνείδησις καὶ ἡ φύσις, συμβαδίζουν οὕτως ἐν τῷ Ἑβραϊσμῷ.

Ἑβραϊστής.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΟΙ

Εἰς ἄλλην στήλην ἀγγέλλομεν τὸν θάνατον τοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας Θεοδώρου Γκόμπερτζ, ἑνὸς τῶν ὑπερόχων πνευμάτων τῆς συγχρόνου μαθήσεως, τοῦ συγχρόνου ἀναζωπυρωτοῦ τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς κλασσικῆς ἐποχῆς. Ὁ Γκόμπερτζ δὲν εἶναι ὁ πρῶτος Ἑβραῖος, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν ζωήν του εἰς τὴν ἑρμηνείαν, εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, εἰς τὴν προκαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἀποτελεῖ τοῦτο μέρος τοῦ μεγάλου πνευματικοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖον παρὰ τὴν πρόληψιν τῶν ὄχλων, διὰ τοὺς ὁποίους Ἑβραῖος σημαίνει μεταπράτης ἢ τοκογλύφος, ἀνέλαβον νὰ ἀναπτύξουν ἀπὸ δισχίλια ἔτη οἱ Υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ, ἢ ἡ κατὰ προτίμησιν προσκόλλησις αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν ἀποτελεῖ εἶδος ἀταβισμοῦ ἀπὸ τοὺς πρώτους ἑλληνιστάς, τοὺς πρὸ Χριστοῦ; Οἱ ἑλληνισταὶ ἐκεῖνοι ἔσχον συνεχιστὰς τοὺς μεγάλους σοφοὺς τῆς Ἱσπανικῆς ἐποχῆς, μέχρι τοῦ Μενδελσῶνος, μέχρι τοὺς σημερινοὺς Ἑλληνιστάς, φιλοσόφους ἢ φιλολόγους.

Ὁ Γκόμπερτζ δὲν εἶναι ὁ μόνος σημερινὸς παγκόσμιος ἑβραῖος ἑλληνιστής: Οἱ Ρεϊνάχ, Σολομὼν καὶ Θεόδωρος ὁ νεώτατος ἀνεψιός των Ἀδόλφος, ὁ Μπρεάλ, ὁ Weil ὁ τελεσιδίκως ἴσως ἑρμηνεύσας καὶ σχολιάσας τὸν Εὐριπίδην καὶ τόσοι ἄλλοι εἶναι οἱ γιγάντειοι σύγχρονοι πνευματικοὶ ἐργάται, οἱ συντελέσαντες εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν θησαυρῶν κάλλους καὶ σκέψεως τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Καὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας εἶναι οὐχ ἧττον θερμοὶ μελετηταὶ οἱ σύγχρονοι Ἑβραῖοι. Κατὰ τὸ πρόσφατον Συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, εἴδομεν μεταξὺ τῶν καλλιεργητῶν τῆς νέας ἑλληνικῆς καὶ ἑβραίους ἐκ τῶν ὁποίων ἔγιναν γνωστοὶ ὁ πατὴρ καὶ υἱὸς Maas λαβὼν μέρος καὶ εἰς τὸ γεῦμα τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου.

Γράφομεν τὰ ἀνωτέρω διά τινας συναδέλφους, οἱ ὁποῖοι φαντάζονται κάθε ἑβραῖον ἐχθρὸν παντὸς Ἑλληνικοῦ, ἐνῷ τὸ ἐναντίον εἶναι ἀληθὲς ὅτι μεταξὺ τῶν Ἑβραίων ὄντων τῶν πλέον ἀναπτυγμένων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, εἶναι καὶ οἱ ἐνθερμότεροι θαυμασταὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ οἱ εἰλικρινέστεροι διότι καὶ πεφωτισμένοι φιλέλληνες.

ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ
700 ΕΤΩΝ ΠΡΟ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Δρος **Μ. ΣΩΡ**
Ἐκτάκτου καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λεμβέργ

Ο ΜΩΥΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΜΜΟΥΡΑΒΗ
ΩΣ ΝΟΜΟΘΕΤΑΙ

(Συνέχεια ἰδὲ ἀριθ. 5).

Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ περιφήμου κώδικος τοῦ βαβυλ. Βασιλέως Χαμμουραβῆ, τὸ ζήτημα τῆς σχέσεως τῆς βιβλικῆς νομοθεσίας πρὸς αὐτὸ τὸ τοὐλάχιστον —καὶ ἐν ἀποδοχῇ ἀκόμη τοῦ ἑνιαίου τῶν μωσαϊκῶν νόμων καὶ τῆς μωσαϊκῆς των καταγωγῆς—κατὰ 6 αἰῶνας παλαιότερον νομικὸν μνημεῖον, εἶναι τὸ σπουδαιότατον ἱστορικὸν νομικὸν πρόβλημα. Ἂν πρότερον γενικῶς ἐφρόνουν, ὅτι τὸ παλαιὸν ἰσραηλιτικὸν Δίκαιον κατάγεται ἀπό τινος παλαιοῦ Δικαίου τῆς συνηθείας ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς νομαδικῆς πορείας καὶ παρέβαλλον πρὸς ἐξήγησιν τούτου τὸ Δίκαιον μάλιστα τῶν σημερινῶν Βεδουΐνων, ἀπαιτεῖ οὐχ ἧττον σήμερον ὁ Βιβλικὸς νόμος τόσῳ περισσότερον μίαν παραβολὴν μὲ τὸν κώδικα Χαμμουραβῆ, καθ' ὅσον—ὡς νῦν διὰ τοῦ εὑρήματος τοῦ Ἀρχείου El-Amarna (¹) βεβαιοῦται—ὁ βαβυλ. πολιτισμὸς καὶ ἡ βαβυλ. γλῶσσα πολὺ πρὸ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Παλαιστίνην ἐκυριάρχουν, καὶ αὐτὴ ἡ κυριαρχία δύναται νὰ ἐξηγηθῇ μόνον ὡς τις συνέπεια τῆς ποτε πολιτικῆς βαβυλ. δεσποτείας τῆς Παλαιστίνης. Σήμερον οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς ἰσχύος τοῦ βαβυλ. νόμου ἐπὶ αἰῶνας ἐπεξετάθη οὐ μόνον ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὅλης τῆς Συρίας μέχρι τῆς Μεσογείου. Ὥστε τοσούτῳ μᾶλλον ἐπεῖγον ἐμφαίνεται τὸ ζήτημα, ἂν τυχὸν εὑρίσκεται ἡ Βιβλικὴ νομοθεσία καὶ εἰς οἱανδήποτε ἱστορικὴν σχέσιν πρὸς τὸν βαβυλ. νόμον. Ὄντως τινὲς ἐρευνηταί, ὡς ὁ Köhler (Deutsche Literaturzeitung 1904), Cook (The Laws of Moses and the Code of Hammurabi, London 1903) Oettli, πᾶσαν ἱστορικὴν σχέσιν τοῦ βιβλικοῦ νόμου μὲ τὸν βαβυλωνιακὸν ἀρνοῦνται, παραβάλλοντες δὲ ἁπλῶς τοὺς μερικοὺς ὁρισμούς, οὐχὶ ὅμως τὴν συλλογὴν τῶν νόμων ὡς ὅλον, τὰς φαινομενικὰς σχέσεις ἀποδίδουσιν εἰς κοινὰς σημιτικὰς θεωρίας τοῦ Δικαίου ἢ εἰς ὁμοίους ὅρους Πολιτισμοῦ, οἵτινες ὅμως οὐδαμῶς ἱστορικήν τινα σχέσιν ἐκδηλοῦσιν. Ἀφ' ἑτέρου ὁ περίφημος Βιενναῖος Σημιτιστὴς Δαβὶδ Ἐρρῖκος Müller ἔφθασεν εἰς πολὺ περίεργα ἀποτελέσματα ἔν τινι βαθείᾳ ἐρεύνῃ, ἐν ᾗ παρὰ τῇ μωσαϊκῇ Νομοθεσίᾳ καὶ τὴν παλαιοτάτην κωδικοποίησιν τοῦ ῥωμ. Δικαίου τῶν XII πινάκων παραβάλλει, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελέσματα ἐνταῦθα διὰ βραχέων πρέπει νὰ ἐκτεθῶσιν (Πρβλ. D.H Müller, Die Gesetze Hammurabis und ihr Verhältnis zur Mosaischen Gesetzgebung sowie in den XII Tafeln Wien 1903). Ὁ Müller λοιπὸν ἔν τινι συγκριτικῷ πίνακι τὰς διατάξεις τῶν νόμων τοῦ Χαμμουραβῆ πλησίον ἀλλήλων θέτει μὲ τὰς τῆς παλαιοτάτης πηγῆς τοῦ βιβλικοῦ νόμου, τοῦ βιβλίου δηλ. τῆς Διαθήκης (Ἔξοδ. κεφ. XXI—XXIII), προοέτι δὲ μὲ τὰ ἄρθρα τοῦ VII Πίνακος τῶν XII Πινάκων, καὶ φθάνει εἴς τι ἤδη ἐξωτερικῶς ἀναγνωριζόμενον ἀποτέλεσμα) ὅτι μεταξὺ τῶν 3 τούτων κωδίκων πρέπει νὰ ὑφίσταται στενωτέρα σχέσις. Ἡ σχέσις αὕτη φαίνεται οὐ μόνον εἰς τὸ ὅτι δηλ. εἰς μίαν ὁλόκληρον σειρὰν μερικῶν διατάξεων ἡ οὐσία εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ συχνὰ ἐπίσης ἡ ἀπόφασις τοῦ Δικαίου ἡ αὐτὴ (πρβλ. καὶ τὴν διδακτικὴν συμπαράθεσιν παρὰ Ἰωάννῃ Ἱερεμίᾳ» Moses und Hammurabi (1903 § 36 ε. ε.), διότι ἡ σύμπτωσις αὕτη δὲν θὰ ἐσήμαινεν ἀκόμη ἱστορικὴν σχέσιν καὶ ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἐξ ὁμοίων ὅρων πολιτισμοῦ. Σπουδαῖον ὅμως εἶναι, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλως παρετηρήθη, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ συγκριτικῷ πίνακι ὡρισμένα συμπλέγματα κανόνων δεικνύουν τὴν αὐτὴν σειρὰν ἀκολουθίας καὶ ἐντὸς τῶν συμπλεγμάτων τούτων πάλιν ἡ αὐτὴ σειρᾶς ἀκολουθία τῶν μερικῶν διατάξεων παρουσιάζεται μὲ ὁμοίαν διατύπωσιν. Μία τοιαύτη ταυτότης ἐν τῇ σειρᾶς ἀκολουθίᾳ στρωμάτων ὅλων διατάξεων εἰς 3 ἀπ' ἀλλήλων χρονικῶς καὶ τοπικῶς τόσον μακρὰν κειμένας νομικὰς συλλογὰς ἀδύνατον νὰ στηρίζηται εἰς σύμπτωσιν. Ἐσωτερική τις σχέσις πρέπει νὰ ὑφίσταται, καὶ ἐρωτᾶται· ποία; Ὑπάρχει ἄμεσος ἐξάρτησις τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου ἀπὸ τοῦ κώδικος Χαμμουραβῆ; ἐδανείσθη ὁ Μωϋσῆς ἀμέσως ἐκ τοῦ Κώδικος Χαμμουραβῆ; τὸ σύστημά του καὶ τοὺς κανόνας του εἰς τὰ μερικά; Εἰς πρῶτον βλέμμα θὰ ἠδύνατο νὰ φανῇ οὕτως, καὶ ὅμως ἀποκλείεται τοιαύτη ἐκδοχὴ μετὰ βαθυτέραν ἐξέτασιν ἐξ ἐσωτερικῶν λόγων. Ἔκ τινων, ἰδιαιτέρας ἀποδείξεως, ἰσχυρῶν παραδειγμάτων, δείκνυται ὄντως ὅτι ὁ Βιβλικὸς νόμος ἐν τῇ διατυπώσει του φέρει ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ δείγματα τῆς ἀρχικότητος καὶ ἀρχαιότητος, ἐνῷ αἱ αὐταὶ παλαιότροποι ἀρχαί, οἱ αὐτοὶ κανόνες, ἐν τῷ Κωδ. Χαμμουραβῆ φαίνεται ὅτι θὰ ἐξεβιάσθησαν συμφώνως τῇ κοινωνικῇ διακρίσει τάξεων, ἥτις ἐκράτει τότε ἐν Βαβυλωνίᾳ. Οὕτως π. χ. τὸ Βιβλικὸν τοῦ ἀντιπεπονθότος ἀξίωμα «ζωὴν ἀντὶ ζωῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος κ.λ.π. (Ἐξόδ. XXI 24 ε. ε.) εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς τὸν κώδικα Χαμμουραβῆ· ἀλλ' ἐν τίνι διατυπώσει; § 196: «Ἐάν τις ἐλευθέρῳ τινὶ ἀνδρὶ τὸν ὀφθαλμὸν καταστρέψῃ, πρέπει νὰ τῷ καταστρέψουν τὸν ὀφθαλμόν»· § 197 «Ἐάν τις ἐλευθέρῳ τινὶ ἀνδρὶ ὀστοῦν τε θραύσῃ, πρέπει νά τῷ θραύσουν τὸ ὀστοῦν του» § 198 «Ἐάν τις τὸν ὀφθαλμὸν ἑνὸς ἀπελευθέρου καταστρέψῃ ἢ τὸ ὀστοῦν ἑνὸς ἀπελευθέρου θραύσῃ, πρέπει νὰ πληρώσῃ ἓν μεταλλεῖον ἀργύρου» § 199 «Ἐάν τις τὸν ὀφθαλμὸν σκλάβου τινὸς καταστρέψῃ ἢ τὰ ὀστᾶ σκλάβου τινὸς θραύσῃ, πρέπει νὰ πληρώσῃ τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς του (εἶτα ἀκολουθεῖ τὸ αὐτὸ περὶ τῆς ἐξορύξεως τῶν ὀδόντων). Ἀποκλείεται, ὅτι ἐκ τῶν περιπεπλεγμένων διατάξεων τοῦ Κώδικος Χαμμουραβῆ ὁ Βιβλικὸς νομοθέτης ἐξήγαγεν ἐκεῖνον τὸν σαφῆ καὶ ἁπλοῦν τύπον. Πολὺ περίεργος εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ χρηματικοῦ ποινικοῦ συστήματος, ὅπερ εἰς ἀμφοτέρας τὰς νομοθεσίας ἰσχύει· τὸ ὁποῖον ὅμως ἐν τῇ Βίβλῳ γνωρίζει μόνον τὸ διπλοῦν καὶ τὴν δύναμιν τούτου τετραπλοῦν, σχετικῶς δὲ εἰς πώλησιν κλαπέντος πράγματος τὸ πενταπλοῦν (οὕτως πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ τὸν Müller τὸ ὑφ' ὅλων παρεξηγηθὲν χωρίον ἐν Ἐξόδ. 21/28 πρβλ. D. H. Müller, Die Gesetze Hammurabis S. 87), ἐνῷ ἐν τῷ Κώδικι Χαμμουραβῆ πάλιν κατά τινα τεχνικὸν τύπον εἰς 6—10—12—ἕως 30πλοῦν διπλασιασμὸν ἀναλύεται. Τῇ ἁπλεῖ καὶ σαφεῖ διατάξει τῆς Βίβλου περὶ κλοπῆς ἀναλογοῦσιν ὄχι ὀλιγώτερον, ἢ 7 § § ἐν τῷ Κώδικι Χαμμουραβῆ μὲ τὴν διάκρισιν τῆς ἱεροσυλίας, τῆς ἀνακτορικῆς κλοπῆς καὶ τῆς κοινῆς κλοπῆς. Ἐν τῇ Βίβλῳ ἀκολουθεῖ Ἔξοδ. 21,18—25 εἰς τὸν τραυματισμὸν τῆς σκλάβας ὁ τραυματισμὸς μιᾶς ἐγγύου γυναικός. Ἐντελῶς ἡ

(¹) Πρβλ. J. A. Knützon : Die El-Amarna Tafeln (προασιατικὴ βιβλιοθήκη) Leipzig 1807.

αὐτὴ σειρᾶς ἀκολουθία καὶ ἐν τῷ Κώδικι Χαμμουραβῆ μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ὅτι ὁ τελευταῖος κανὼν ἐν τῇ Βίβλῳ ἁπλῶς μόνον περὶ «ἐγγύου» πραγματεύεται, ἐνῷ ἐν τῷ Κώδικι Χαμμουραβῆ 6 § § περιλαμβάνεται καὶ τοῦτο, ἂν ἡ φονευθεῖσα ἦτο μία ἐλευθέρα, μία ἡμιελευθέρα ἢ μία σκλάβα. Ἀφοῦ λοιπὸν αὐστηρὰ σχέσις μεταξὺ τῶν νόμων τοῦ Χαμμουραβῆ καὶ τῆς βιβλ. νομοθεσίας ὑφίσταται **ἐντὸς ὡρισμένων σειρῶν κανόνων,** ἥτις πραγματικῶς μὲν ἐν τῇ ταυτότητι τῶν ποινικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν τιμωριῶν τῆς περιουσίας, τυπικῶς δὲ ἐν τῇ ταὐτοδυνάμῳ σειρῶν ἀκολουθίᾳ ὡρισμένων κανόνων καὶ ὁλοκλήρων σειρῶν κανόνων ἐκφράζεται, ἀφοῦ ἀφ' ἑτέρου ἀποκλείεται, ὅτι ὁ Κώδ. Χαμμουραβῆ ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ὡς πηγή, λογικῶς ἐπιτρέπεται μόνον τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀμφότερα τὰ νομικὰ βιβλία ἤντλησαν **ἔκ τινος κοινῆς ἀρχικῆς πηγῆς,** ἔκ τινος παλαιοτέρου ἐγγράφου Πρωτονόμου (¹) ἐνῷ ὁ Κωδ. Χαμμουραβῆ προσήρμοσε τὰς ἀρχαϊκὰς ἐκείνας ἀρχάς, εἰς τὴν ἐξελεχθεῖσαν πλοκὴν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας, ὅσας ἐχρειάσθη, ὁλόκληρα νέα ὑλικὰ Δικαίου, ἅτινα ἐβασίζοντο ἐπὶ τῆς πλοκῆς ἐκείνης, ὡς π. χ. τὸ τιμαριωτικὸν δίκαιον, ἐμπορικὸν δίκαιον ἐνώσας μὲ τὸν ἀναληφθέντα νόμον.

Ἀλλ' ἐὰν ταιαύτη ἐκδοχὴ ἑνὸς ἐσγράφου Πρωτονόμου ὡς κοινῆς πηγῆς διὰ τὸν Κώδικα Χαμμουραβῆ καὶ τὸν Μωσ. νόμον ἀπὸ καθαρῶς θεωρητικῆς ἐπόψεως ἐπὶ τῇ βάσει κριτικῆς γραμματολογικῆς ἐξετάσεως ἀμφοτέρων τῶν Νομοθεσιῶν ἀναγκαίως ἐπιβάλλεται, ἐρωτᾶται ἤδη, ἂν αὕτη καὶ ἱστορικῶς αἰτιολογεῖται. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ἀποδείξωμεν τὰ ἱστορικὰ ἴχνη, ἐφ' ὧν ἐκεῖνος ὁ Πρωτονόμος διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἠδύνατο νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Μωϋσέως, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς βάσις τῆς νομοθεσίας του; Τοιαῦτα ἴχνη ὑπάρχουν. Ὁ ἀναγινώσκων τὰς διηγήσεις τῶν Πατριαρχῶν μὲ τὸν Κώδικα Χαμμουραβῆ ἀνὰ χεῖρας, πρέπει νὰ ἐκπλαγῇ, πῶς τινὰ τῶν οἰκογενειακῶν ἐπεισοδίων παρίστανται ἀκριβῶς ὡς εἰκονογραφίαι τῶν κανόνων τοῦ Κώδικος Χαμμουραβῆ ἢ τοῦ Πρωτονόμου. Οὕτως π. χ, ἡ σχέσις τῆς Ἄγαρ πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Σάραν, ἡ κληρονομικὴ ἔρις μεταξὺ Ἰσμαὴλ καὶ Ἰσαάκ, ἡ ἔρις περὶ τῶν πρωτοτοκίων μεταξὺ Ἠσαῦ καὶ Ἰακώβ, ὁ δόλος, ὃν ὁ Ἰακὼβ ἐφαρμόζει παρὰ τῷ Λάβαν, ἢ τέλος ἡ υἱοθέτησις τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ διὰ τοῦ Ἰακώβ. Αἱ διηγήσεις αὗται ἀποδίδουσιν ἀρχαίας θεωρίας δικαίου καὶ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἤδη εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Πορείας τῶν Ἀβρααμαίων φυλῶν ἀπὸ Οὖρ—Κασδὶμ εἰς Χαναὰν ἦτο γνωστὸν εἰς τὰς φυλὰς ταύτας βαβυλωνιακὸν δίκαιον καὶ κατὰ παράδοσιν παρεδίδετο. Ἔχων τις πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκεῖνον τὸν θεωρητικῶς ἀπαιτούμενον Πρωτονόμον δικαιοῦται μὲ μεγάλην πιθανότητα νὰ δεχθῇ, ὅτι ἠκολούθησε τὰς παλαιοτέρας ἑβραϊκὰς φυλὰς εἰς τὴν πορείαν των καὶ ἐκανόνιζεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸν ἐσωτερικόν των βίον, ὅπου ὁ Μωϋσῆς ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ὡς θεμελίου τὸ μέγα νομοθετικόν του ἔργον. Λοιπὸν ἡ ἱστορικὴ παράδοσις δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δι' ἐπιστημονικῆς ὁδοῦ προκύπτουσαν, ὑπόθεσιν· μᾶλλον ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς ὁ βαβυλ. ἐκεῖνος Πρωτονόμος ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς γνῶσιν τοῦ ἰσραηλίτου νομοθέτου. Οὐχὶ ἔξωθεν, ἐκ συγγενῶν σημιτικῶν φυλῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων προγόνων παρέλαβεν ὁ Μωϋσῆς τὸν νόμον, ὅστις παρ' αὐτοῖς ὡς οἰκογενειακὴ παράδοσις ἐκληρονομεῖτο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν (¹).

Δρ Μ. ΣΩΡ

(Ἀκολουθεῖ)

(¹) Loi primitivə, ancienne.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΕΒΡΑΪΣΜΟΥ

ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΕΑΤΙΔ»

Τὸ Ἑβραϊκὸν περιοδικὸν «Ἐατίδ» (τὸ μέλλον) ἐζήτησε τὴν γνώμην περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑβραϊσμοῦ καὶ τῶν Ἑβραίων εἰς διαφόρους ἑβραϊκὰς προσωπικοτήπας. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ περιοδικοῦ προβαλλόμενον ζήτημα ἔχει τὴν ἀφετηρίαν του εἰς τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν γενικῇ ὁμολογίᾳ, διέρχονται ὅλα ἐν γένει τὰ θρησκεύματα. Ἐκ τῶν ἀπαντήσεων βλέπομεν ὅτι οἱ αἰσιόδοξοι ὑπερτεροῦν, ἐνῶ οἱ ἀπαισιόδοξοι εὑρίσκονται εἰς μικρὰν μειοψηφίαν.

Καὶ πρῶτον ὁ Μάξ Νορδάου, ὡς ἔνθερμος σιωνιστής, βλέπει ὡς μόνην σωτηρίαν τοῦ Ἑβραϊσμοῦ καὶ τῶν Ἑβραίων τὴν ἐπάνοδον εἰς Παλαιστίνην. Ἄλλως κηρύσσεται ἀπαισιόδοξος περὶ τοῦ μέλλοντος ἀμφοτέρων.

Ὁ διάσημος ἑβραῖος ἱστορικὸς Δούβνοφ διατείνεται ὅτι ὁ ἑβραϊκὸς λαὸς κατέχει τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀφθάρτου. Τοῦτο συμπεραίνει ἐξ αὐτῆς τῆς ἱστορίας τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος διῆλθε κρίσεις φοβερὰς καὶ εἰς Παλαιστίνην καὶ εἰς Βαβυλωνίαν, καὶ εἰς Ἱσπανίαν καὶ τελευταῖον εἰς Γερμανίαν καὶ ἀλλοῦ. Τί βλέπομεν; Ὅτι ἑκάστοτε μετὰ φαινομένην παρακμὴν ἀνατέλλει περίοδος λαμπροτέρας ἀκμῆς. Μήπως δὲν παριστάμεθα εἰς μίαν τοιαύτην ἀναγέννησιν; Ὁ Δούβνοφ ἐπιλέγει τέλος, ὅτι ἡ σωτηρία τῶν ἑβραίων δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν ἐπάνοδον εἰς Παλαιστίνην ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Διασπορᾷ.

Ὁ Μπὲν Ἰεοὺδᾶ, ὁ διάσημος δημοσιογράφος καὶ συγγραφεὺς τοῦ μεγάλου ἑβραϊκοῦ λεξικοῦ, γνωστὸς ἐλευθερόφρων, λέγει ὅτι τὸ

θρησκευτικὸν αἴσθημα ἐν γένει γίνεται καθ' ἑκάστην ἀσθενέστερον. Ἐνδιαφερόμενος αὐτὸς μόνον διὰ τὴν ἑβραϊκὴν ἐθνότητα, πιστεύει ὅτι οἱ ἑβραῖοι ἐὰν δὲν θέλουν νὰ καταδικασθοῦν εἰς παρακμὴν πρέπει νὰ ἐπανέλθουν εἰς Παλαιστίνην.

Ὁ Δρ. Νάθαν Μπιρνμπάουμ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδόνυμον «Ἀχάρ» δὲν θεωρεῖ τὴν ἐδαφικὴν βάσιν ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὸν ἑβραϊσμόν. Ὁ κόσμος, λέγει, ἀρχίζει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν ἑνὸς πνευματικοῦ ἐθνισμοῦ χωρὶς ἴδιον ἔδαφος, ὁ δὲ ἑβραϊκὸς λαὸς ἀπέδειξε τὸ βάσιμον τοιαύτης πιθανότητος. Προσωπικῶς εἶναι πολὺ προσηλωμένος εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἀλλὰ δὲν νομίζει ὅτι ἡ ἐπιδίωξις μιᾶς χώρας πρέπει νὰ εἶναι τὸ μόνον ἐθνικὸν ἰδεῶδες. Μιᾶς ὑψηλοτέρας καὶ πλέον πνευματικῆς ἰδέας ἔχει ἀνάγκην ὁ ἑβραϊκὸς λαὸς καὶ ὄχι ἑνὸς μοναδικοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν Παλαιστίνην. Ὁ Δρ. Μπιρνμπάουμ δὲν παραδέχεται τὴν προσπάθειαν ἵνα γίνῃ ἡ ἑβραϊκὴ γλῶσσα ζωντανή, πιστεύων ὅτι ὁ ἑβραϊκὸς λαὸς ἀγαπᾷ τὴν γλῶσσαν ταύτην διὰ τὸ ἱερὸν χαρακτῆρα της, ἐνῶ μὲ τὴν κοινὴν χρῆσιν ἡ ἱερότης της θὰ ἐξαλειφθῇ.

Ὁ διάσημος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μπάρ Τουβιά» δημοσιογράφος θεωρεῖ τὸν ἑβραϊσμὸν ἄφθιτον. Τὸ ὅτι ὁ Χριστιανισμός, ἡ φιλοσοφία τοῦ Σπινόζα, τοῦ Καρόλου Μὰρξ αἱ οἰκονομικαὶ θεωρίαι μετέδωκαν ὅτι ἄριστον περιεῖχεν ὁ Ἰουδαϊσμὸς θεωρεῖ ἀνακριβές. Ὁ ἑβραϊκὸς μονοθεϊσμός, ἡ ἑβραϊκὴ ἠθικὴ καὶ αἱ λοιπαὶ διδασκαλίαι εἶναι ἀνώτεραι πάσης ἄλλης σχολῆς.

Ὁ Δρ. Μπερδιτσιέβσκη, ὁ διάσημος ἑβραῖος διηγηματογράφος εἶναι ἀπαισιόδοξος πέρα πέρα πιστεύει εἰς τὸ «τέλος ὅλων τῶν πραγμάτων» μὲ τοὺς ἑβραίους καὶ τὸν ἑβραϊσμὸν μαζί.

Ὁ Ναχούμ Σοκολόφ ὁ μέγας ἑβραῖος συγγραφεὺς καὶ διευθυντὴς τῆς ἡμερησίας ἑβραϊκῆς ἐφημερίδος «Ἀτσεφιρὰ», φρονεῖ ὅτι «δύο αἴτια δύνανται νὰ ἐπιδράσουν ἐπιζημίως εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ λαοῦ μας. Μία κατάστασις πολὺ καλὴ καὶ ἡ ἄκρα δυστυχία. Διήλθομεν ἀπὸ τὰς δύο καὶ ζῶμεν ἀκόμη. Διετρέξαμεν περιόδους ἀπορροφήσεως φοβεροτέρας τῆς σημερινῆς· ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα; Ὀλίγοι παρεσύρθησαν καθὼς τὰ φύλλα ἑνὸς δένδρου, ἀλλὰ τὸ δένδρον παρέμεινε σῶον». Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει παραδείγματα θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀγνοίας τοῦ Ἑβραϊσμοῦ μεγαλειτέρας ἐκτάσεως τῆς σημερινῆς. Τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα χαλαροῦται καὶ ἐπί τινα καιρόν, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἀκμαιότερον. Οὐδεὶς φόβος λοιπὸν διὰ τὸ μέλλον τῶν Ἑβραίων καὶ τοῦ Ἑβραϊσμοῦ.

Ὁ καθηγητὴς Δρ. Δαβὶδ Νόϊμαρκ ὁ μεγαλείτερος ἀντιπρόσωπος τῆς ἑβραϊκῆς φιλοσοφίας λέγει ὅτι οὔτε οἱ ἐθνικοὶ οὔτε οἱ νεωτερισταὶ ἑβραῖοι πραγματοποιοῦν τὸν ἑβραϊσμὸν ἐν τῇ ἀκεραιότητι αὐτοῦ. Οἱ νεωτερίζοντες ἀπεσκοράκισαν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ· οἱ ἐθνικοὶ ἐπῆραν τὸ σῶμα, τὸ ἔθνος, νομίζοντες ὅτι τοῦτο ἀρκεῖ. Νομίζει ὅτι τὸ μεταξὺ σιωνιστῶν καὶ νεωτεριζόντων χάσμα δύναται νὰ πληρωθῇ. Εἶναι γνώμης ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ προσπάθεια διὰ ἑβραϊκὴν αὐτόνομον διοίκησιν ἐν Παλαιστίνῃ.

Τέλος ὁ ἔξοχος ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος Δαυὶδ Φρήσμαν διατείνεται ὅτι ὁ Ἰουδαϊσμὸς εἶναι αἰώνιος. Ἀντλεῖ ἐσωτερικῶς τὴν δύναμίν του, ἀνεξαρτήτως τῶν ἔξωθεν ἐπιδράσεων. Οἱ νέοι φαίνεται ὅτι μᾶς λησμονοῦν. Φεύγουν ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθουν. Δὲν θεωρεῖ πολὺ εὐφυᾶ τὴν ἰδέαν νὰ γίνῃ πάλιν ἡ Παλαιστίνη ἡ ἑβραϊκὴ πατρίς. Ἀπεναντίας πρέπει νὰ περιμένωμεν ἕως ὅτου ὅλα τὰ ἔθνη ἀκολουθῶσι τὸ παράδειγμά μας καὶ γίνωσι ἔθνη ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐδάφους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐπραγματοποιήσαμεν κατὰ τὰς δύο τελευταίας χιλιετηρίδας. Ὁ ποιητὴς συμπεραίνει ὡς ἑξῆς: «Πᾶν τὸ ὑλικὸν εἶναι φθαρτόν, ἀλλ' ὁ Ἰουδαϊσμὸς θὰ ἀγωνίζεται εἰς τὴν αἰωνιότητα».

Ἐκθέσαντες τὰς διαφόρους γνώμας περὶ τοῦ ἑβραϊσμοῦ καὶ τῶν ἑβραίων, ἐν σχέσει μὲ τὴν γενικὴν θρησκευτικὴν κρίσιν, προσθέτομεν μόνον ὅτι ἡ τὴν σήμερον παγκόσμιος ἀναγέννησις τοῦ ἑβραϊσμοῦ φαίνεται διαψεύδουσα πᾶσαν ἀπαισιοδοξίαν. Ἄλλως τε ἡ θρησκευτικὴ κρίσις δύναται νὰ εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τὸν Ἑβραϊσμόν; Δὲν φαίνεται πιθανὸν διότι ὁ Ἑβραϊσμὸς εἶναι κάτι πολυσύνθετον, δὲν εἶναι μόνον θρησκεία, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν διδασκάλων τοῦ ἑβραϊσμοῦ, εἶναι καὶ ἐθνισμος, καὶ φυλετικὴ ἀλληλεγγύη, καὶ οἰκογενειακὴ παράδοσις καὶ ζήτημα χαρακτῆρος, καὶ καθῆκον ἐπανορθώσεως ἱστορικῆς ἀδικίας καὶ συμφέρον ἀκόμη προκύπτον ἐκ τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ φυσικοῦ κληροδοτήματος τῶν προγόνων. Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχουν οἱ ἔχοντες ἀνάγκην μιᾶς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ οὗτοι ἀκόμη σήμερον ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν τῶν Ἑβραίων. Οὗτοι θὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὸν Ἑβραϊσμόν.

Ὁ Λάσκερ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐθνικοῦ κόμματος τῆς Γερμανικῆς Βουλῆς, ὁ ἀντίπαλος τοῦ Βίσμαρκ, ἐνεβρύνετο διὰ τὴν ἑβραϊκὴν του καταγωγήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδιδε τὴν βαθύτητα καὶ λεπτότητα τοῦ πνεύματός του μελετήσας ἰδίᾳ τὸ Ταλμούδ εἰς τὴν νεότητά του.

Ὁ Μπερνσταὶν ἀποδίδει ἐπίσης ἀγαλλόμενος διὰ τοῦτο, τὸ ἰδιάζον ποιητικόν του τάλαντον εἰς τὴν ἑβραϊκὴν καταγωγήν του.

Ὁ Δισραέλης, ὁ Λασσάλε, διετράνουν τὴν ἑβραϊκὴν καταγωγήν των διότι οἱ πρόγονοί

των ἦσαν πολιτισμένοι ὅταν οἱ συμπατριῶται των ἄγγλοι καὶ γερμανοὶ ἦσαν ἄγριοι. Ὁ Ἀλφρὲ Νακέ γάλλος πολιτικός, ἐδήλωσε καὶ ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὴν ἑβραϊκὴν καταγωγήν του διότι ἀνήκει εἰς φυλὴν ἡ ὁποία ἐπὶ δισχίλια χρόνια ἐπροτίμησε θανάτους καὶ διωγμοὺς παρὰ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸ ἰδανικόν της.

Ὁ Vambéry (Βαμπερί) αἰσθάνεται ὑπερηφάνειαν διὰ τοὺς μεγάλους ἄνδρας τοῦ λαοῦ του.

Ὁ Μάξ Νορδάου μοὶ εἶπεν, πρὸ ἑξαετίας εἰς τὸ Παρίσι, ὅτι ἐμμένειν εἰς τὸν ἑβραϊσμὸν εἶναι ζήτημα χαρακτῆρος. Οἱ δειλοὶ μόνον ἀποσκιρτοῦν. Προσέτι ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ μεντολιτὲ εἶναι ἀναγκαία εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν προαγωγὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

—Μὲ κατηγορεῖται ὅτι εἶμαι ἑβραῖος λέγει ὁ Λουτσάτης. Καλά, τώρα δηλόνομαι χίλιες φορὲς ἑβραῖος-- Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχουν πολλοί, ἴσως ἡ πλειοψηφία, οἱ ὁποῖοι αἰσθάνονται μίαν μενταλιτὲ ἰδίαν, ἑβραϊκήν, οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι θὰ ἦτο τὸ μέγιστον ἔγκλημα ἐνώπιον τῆς Ἱστορίας, νὰ αὐτοκτονήσουν, ἔχοντες τόσην ἔνδοξον ἱστορίαν εἰς τὸ παρελθόν, τόσον λαμπρὸν μέρος εἰς τὴν σημερινὴν κίνησιν τῶν ἰδεῶν καὶ οἰκονομικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ ὁποῖα ἤθελον ὑποστῇ μείωσιν δι' ὁλοσχεροῦς ἀπορρήσεως τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Εἶναι οἱ ἐθνικοὶ ἑβραῖοι, εἴτε θέλουν τὴν ἀνασύστασιν ἑβραϊκοῦ κράτους, εἴτε ἐθνισμὸν χωρὶς ἐδαφικὴν ἐπικράτησιν. Ἀλλ' ἰδίᾳ ὑπὸ καθαρὰν θρησκευτικὴν ἔποψιν ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα, θὰ ἴδωμεν, ὅτι ὁ Ἑβραϊσμός, ἐν τῇ προφητικῇ ἢ μεσσιανικῇ αὐτοῦ ἀντιλήψει, τοῦ Μονοθεϊσμοῦ καὶ τῆς *Βασιλείας τῆς Δικαιοσύνης ἐπὶ τῆς Γῆς*, εἶναι τὸ δόγμα τὸ ὁποῖον ἀνθίσταται πλειότερον εἰς τὰς προσβολὰς τῆς ἐπιστήμης καὶ ἑπομένως δυνάμενον νὰ ἱκανοποιήσῃ πάντα τὰ πνεύματα, πιστῶν, ἐλευθεροφρόνων καὶ ἀθέων.

Εἶναι τόσον πολυσύνθετος ἡ ἰδέα τοῦ ἑβραϊσμοῦ, παρέχουσα τόσην κίνησιν ζωτικότητα εἰς τὰ 14 ἢ 15 ἑκατομμύρια τῶν Ἑβραίων εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀμερικήν, ὥστε εἶναι τι ὅλως ἀβάσιμον νὰ ὁμιλῇ περὶ πιθανῆς ἐξαλείψεως τοῦ Ἑβραϊσμοῦ.

Εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς τούτους λόγους ἂς προστεθῇ ὡς μέγιστος παράγων συντηρήσεως ἡ ἔξωθεν ὤθησις, ἡ ὁποία ἐπιδιώκουσα ὄλεθρον ἐπιφέρει ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

Ἡ ἑβραϊκὴ ἀλληλεγγύη, ἡ ὁποῖα εἶχε χαλαρωθῇ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ἐπανῆλθεν ὄντως ἀκμαία μὲ τοὺς διωγμοὺς τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ρουμανίας, δώσασα ζωὴν εἰς διοργανώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφιέρωσαν κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν περὶ τὸ *Δισεκατομμύριον* διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῆς καταδιωκομένης φυλῆς.

Αἱ συκοφαντίαι κατὰ τοῦ ἑβραϊκοῦ δόγματος συνετέλεσαν νὰ ἐνθυμηθοῦν τὸν ἑβραϊσμόν των, συγγράφοντες περὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς καθαρότητος τοῦ ἑβραϊκοῦ δόγματος, ἄνδρες μέχρι χθὲς ἀδιάφοροι.

Ὁ φυλετικὸς ἀντισημιτισμὸς ἔκαμεν ἐθνιόφρονας, ἑβραίους ζήσαντες ἐπὶ μακρὸν μακρὰν τοῦ ἑβραϊσμοῦ, τὸν δημοσιογράφον καὶ δραματικὸν συγγραφέα Χέρτσλ τοῦ «Νέου Ἑλ. Τύπου» τὸν Νορδάου τὸν σκεπτικιστήν. Ὅλαι αὗται αἱ ἀναμνήσεις καὶ οἱ ἀγῶνες ἔδωσαν ζωὴν νέαν εἰς τὸν Ἑβραϊσμὸν καὶ τοὺς Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι δὲν φαίνεται πιθανὸν νὰ ἐκλείψουν, ἕως ὅτου ἄλλως τε θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ *Χρυσοῦν Βιβλίον* τῆς εὐγενιαῆς καταγωγῆς των, βιβλίον ἀνώτερον οἱασδήποτε ἄλλης ἐξευγενιζούσης Ἀρχῆς, ἡ Βίβλος τοῦ Μωϋσέως, τῶν Ψαλμῶν καὶ τῶν Προφητῶν.

Ποῖος ὄντως ἀπαρνεῖται εὐγενικὴν καταγωγὴν ἐνῷ διατηρεῖ εἰσέτι εἰς τὸ οἰκογενειακὸν ἀρχεῖον ἐγκυροτάτην 40 αἰώνων περγαμηνήν;

Μ. Χ.

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΡΩΜΑΝΟΥ

(Συνέχεια ἰδὲ ἀρ. 3)

Ἀλλ' ὡς ἐὰν μὴ ἤρκουν αἱ μνημονευθεῖσαι καταπιέσεις αὗται, ἵνα κορέσωσι καὶ αὐτὰ τὰ ἀγριώτερα πάθη, οἱ Χριστιανοὶ ἐπενόουν νέας πάντοτε πρὸς ὕβριν καὶ βλάβην τῶν Ἑβραίων καταδιώξεις. Εὑρίσκοντο δέ τινες τοσοῦτον μοχθηροὶ τὴν φύσιν, ὥστε νυκτὸς ἐρχόμενοι εἰς τὰ τῶν Ἑβραίων κοιμητήρια ἀνέσκαπτον τοὺς τάφους καὶ μυρίας διέπραττον κατ' αὐτῶν ὕβρεις καὶ ἀπανθρωπίας. Ἡ Βεννετικὴ πολιτεία, *μαθοῦσα τὸ πρᾶγμα, προεκήρυξεν ἐν ἔτει 1614 ὅτι ἤθελεν ἐπιβάλει αὐστηροτάτας ποινὰς εἰς τοὺς φωρωμένους ἐνόχους τοῦ στυγεροῦ τούτου κακουργήματος, καὶ ἡ αὐστηρότης τῆς ποινῆς ἐμετρίασεν ἐν μέρει τὴν τόλμην τῶν προπετῶν, ἀλλὰ παύσαντες οὗτοι νὰ ἐξυβρίζωσι τοὺς νεκρούς, ἤρχισαν νὰ ἐνοχλῶσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ταὺς ζῶντας, προπηλακίζοντες αὐτούς, ἀναγκάζοντες τοὺς παῖδας αὐτῶν εἰς βαναυσοτάτας ἐργασίας, ἀποτείνοντες λόγους αἰσχροὺς καὶ ὑβριστικοὺς εἰς ὅσας Ἑβραίας ἀπήντων καθ' ὁδόν, καὶ τέλος ῥαβδίζοντες ἢ ἀπειλοῦντες θάνατον, ἐάν τις τῶν Ἑβραίων μετέβαινε χάριν ἰδίων ὑποθέσεων εἰς τοὺς ἀγρούς. (1).*

Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων δύναται, καθ' ὅσον γινώσκομεν νὰ ὁρισθῇ μόνον ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ΙϛΙ' ἑκατονταετηρίδος. Μανθάνομεν τῳόντι περὶ αὐτῶν τάδε ἐν τῇ ἐν ἔτει 1558 γενομένῃ δημοσίᾳ πρὸς τὴν Αὐθεντίαν ἐκθέσει τοῦ τότε Βαΐλου Κερκύρας Ἀντωνίου Φοσκαρινοῦ. «Οἱ ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραῖοι ἀνέρχονται σχεδὸν εἰς 400, οἵτινες οἰκοῦσι τοσοῦτον ἡνωμένοι μετὰ τῶν χριστιανῶν, ὥστε πολλαχοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην εὑρίσκονται Χριστανοὶ καὶ Ἑβραῖοι» (37). Ἐν δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἑκατονταετηρίδι βεβαιοῖ ὁ Μαρμαρᾶς, ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει Κερκύρας ἐν ἔτει 1663 πεντακόσιοι εὔποροι καὶ πλούσιοι Ἑβραίων οἶκοι (3). Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1760 γενομένης ἐκθέσεως τοῦ Γενικοῦ Προνοητοῦ Φραγκίσκου Γριμάνην, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑβραίων ἐλογίζετο εἰς 1171, ἀποτελοῦντας τὸ ὄγδοον τοῦ ἐν τῇ πόλει συνοικισμοῦ (4).

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὁπόσον σταθερῶς ἐμμένουσιν οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν προγόνων αὐτῶν καὶ ὁπόσον δυσκόλως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὅθεν οὐδὲν θαυμαστὸν ἐὰν καὶ ἐν Κερκύρᾳ ὀλίγοι προσήλυτοι λόγου ἄξιοι μνημονεύωνται. Ἀλλά, περὶ τούτου συμπεσόντος τοῦ λόγου, οὐχὶ ἀνάρμοστον ἴσως νὰ διηγηθῶμεν ἐνταῦθα ἐν ἐπιμέτρῳ τῶν εἰρημένων συμβάν τι, ὅπερ ἔλαβε χώραν ἐν Κερκυρα ἐν ἔτει 1776 κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην καὶ ὀγδόην ἡμέραν (ἔ ν) τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς καὶ ὅπερ ζωηρῶς εἰσέτι διετηρήθη ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ, παραλαβόντος αὐτὸ ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τῶν προγενεστέρων γενεῶν. Μεταξὺ τῶν τότε ἐπισημοτέρων ἐν Κερκύρᾳ ἑβραϊκῶν οἴκων ἐπεῖχεν ὁμολογουμένως τὴν πρωτίστην τάξιν ὁτοῦ μεγαλεμπόρου Βιβάντε Τὰ πολυάριθμα μέλη τὰ συγκρατοῦντα τὸν οἶκον τοῦτον εἰς τὴν ἐμπορίαν ἐπιδοθέντα, ἐξέτειναν τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν οὐ μόνον ἐκτὸς τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ Βενετικοῦ κράτους, εἰς τόπον ὥστε κατέστησαν ἐν πάσῃ τῇ Εὐρώπῃ γνωστά. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀκηδείας καὶ ἀδρανείας τῶν λοιπῶν ἐν Κερκύρᾳ πολιτῶν κατώρθωσαν ταῦτα ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ νὰ ἐλκύσωσιν εἰς ἑαυτὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐν τῇ νήσῳ κυκλοφορούντων χρημάτων καὶ ηὔξανον ὁσημέραι κατά τε τὰ πλούτη καὶ τὴν δύναμιν. Ἐν ᾧ τοῦ Βιβάντε ὁ ἐμπορικὸς οἶκος διετέλει ἐν ἀνθηροτάτῃ καταστάσει νέος τις Ὀρθόδοξος ὀνόματι Σπυρίδων, ἔλκων τὸ γένος ἐκ τῆς περιφανοῦς οἰκογενείας τῶν κομήτων Βουλγάρεων, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἔχει τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος — υἱὸς δὲ τοῦ ἐφημερίου τῆς τοῦ ἁγίου ἐκκλησίας Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Βουλγάρεως, περιπαθῶς ἠράσθη τῆς Ῥαχήλ, περικαλλοῦς νεάνιδος ἑκκαιδεκαέτους, θυγατρὸς τοῦ ἀποθανόντος Ἑβραίου Μαϊμὸν Βιβάντε, ἣν ὁ πάππος ἐσκόπευε νὰ νυμφεύσῃ μετὰ ὁμοθρήσκου νέου ὃν ἡ κόρη ἐκθύμως ἀπεστρέφετο Ὁ Σπυρίδων Βούλγαρ ς. παραμύθημα τοῦ δεινοῦ αὐτοῦ ἔρωτος ζητῶν, ἔπεισε διὰ χρημάτων τὸν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν τὴν οἰκίαν τοῦ Βιβάντε φοιτῶντα κομωτὴν καὶ δι' αὐτοῦ ἐξέφρασε πρὸς τὴν Ἑβραίαν νεάνιδα τὸ ἐρωτικὸν αὐτοῦ πάθος Βλέπων δὲ ὅτι τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἀντημείβοντο ὑπὸ τῆς ἀπαλόφρονος Ῥαχήλ. ἐθάρρησεν ἔτι μᾶλλον καὶ δωροδοκήσας δύο ἐν τῇ οἰκίᾳ θεράποντας τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, ἐπεσκέπτετο κρυφίως διὰ πλαγίας θύρας κατωγείου τινός, ἐσωτερικὴν κοινωνίαν ἔχοντος μτὰ τῆς λοιπῆς οἰκίας. Ἡ θερμότης τῆς νεανικῆς ἡλικίας, αἱ προσδοκώμεναι τιμαί καὶ τῆς κομήσσης ὁ τίτλος, ὧν ὅμελλε ν' ἀπολαύσῃ εἰς γάμον ἐρχομένη μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ ἐραστοῦ ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὸν προτεινόμενον αὐτῇ ὁμόδοξον σύζυγον, αἱ συνεχεῖς καὶ πιστικαὶ τοῦ κόμητος παρακινήσεις ἔπεισαν ἐπὶ τέλους τὴν ἐρῶσαν Ῥαχὴλ νὰ δραπετεύτῃ ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας ἵνα τὸν χριστιανισμὸν ἀσπαζομένη νομίμως μετὰ τοῦ ἐραστοῦ συζευχθῇ. Ἀφοῦ εἶδεν ὁ κόμης ὅτι ἡ Ῥαχὴλ ἦτο ἤδη πεπεισμένη καὶ πρόθυμος ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν ὁπωσδήποτε, ἐμπιστεύει τὸ πρᾶγμα εἰς πιστούς τινας φίλους, καὶ ἀρωγὴν παρ' αὐτῶν ζητήσας προδιατίθησι καὶ παρασκευάζει μετ' αὐτῶν τὰ τοῦ δρασμοῦ, ὁρισθέντος εἰς τὴν νύκτα τῆς δεκάτης Ἀπριλίου. Ἐλθούσης δὲ τῆς συντεθειμένης ἡμέρας. οἱ δύο ὑπηρέται, οἱ διὰ χρημάτων διαφθαρέντες, δίδουσιν ὑπνωτικὸν φάρμακον εἰς τοὺς οἰκοδεσπότας καὶ ἀνοικτὴν ἀφίνουσιν τὴν πλαγίαν θύραν ἵνα εἰσέλθωσιν δι' αὐτῆς οἱ συνωμόται τοῦ κόμητος. Ἅμα δὲ τῇ νυκτὶ θορύβου ἀκουσθέντος ἐν τῷ κατωγείῳ, ὁ οἰκοδεσπότης ἐπιφορτίζει τοὺς ὑπηρέτας νὰ μάθωσι τί συμβαίνει· καταβὰς δὲ πρὸς τοῦτο εἷς τῶν δύο συνειδότων ὑπηρετῶν ἐπιπλήττει τοὺς αὐτόθι κρυπτομένους συνενόχους τῆς συνωμοσίας καὶ παραγγέλλει αὐτοῖς ἄκραν σιωπήν, εἶτα δὲ ἀνελθὼν διηγεῖται ψευδῶς, ὅτι ὁ θόρυβος προήρχετο ἐξ ἀνθρώπων οἰνοφλύγων, οἵτινες διαβαίνοντες ἔσπρωξαν τὴν θύραν τοῦ κατωγείου Τότε οὐδὲν ὑποπτεύοντες οἱ οἰκοδεσπόται κατακλίνονται καὶ ἀμέριμνοι παραδίδονται εἰς τὸν ὕπνον. Προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς Γερμανὸς ὑπηρέτης, ἀμέτοχος τῆς συνωμοσίας, ἀναστὰς ἐκ τοῦ ὕπνου βλέπει ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑπτὰ ξένους ἀνθρώπους, οὓς δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ σβέσαντας εὐθέως τὰ φῶτα Περιδὴς ἐκ τούτου γενόμενος τρέχει ἐν τάχει ὁ πιστὸς ὑπηρέτης εἰς τὸν γνωστὸν θάλαμον τῶν κυρίων καὶ

1) Βιβλιάριον ἐκ περγαμηνοῦ χάρτου, περιέχον διάφορα ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων Βενετικὰ διατάγματα καὶ σωζόμενον ἄλλοτε παρὰ τῷ μακαρίτῃ Παύλῳ Λάμπρῳ.

2) Lungi Condiz. κτλ. σ. 458.

3) Marmora Ist. κτλ. σ. 437.

4) Relazioni Storico-Politiche dell' isole del marelonlo scritte da F. Grimani Venezia σελ. 76 καὶ 85.

εὑρίσκει τούτους ὑπὸ βαθυτάτου ὕπνου κατεχομένους. Εἰς μάτην φωνάζει, εἰς μάτην ἐκτινάσσει αὐτοὺς ἵν' ἀφυπνώσωσιν. Ὁ ὕπιος ἐπέκειτο λίαν βαρὺς ἐπὶ τῶν φλεφάρων αὐτῶν, ἐν ᾧ χρόιῳ ἡ προσφιλὴς αὐτῶν Ῥαχὴλ ἀπῄγετο τῆς ἐκ τῆς πατρικῆς ἑστίας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰς καὶ μεγάλας τοῦ Γερμανοῦ προσπαθείας, ἀποσείσαντες τὸν ὕπνον ὁ δυστυχὴς πάππος καὶ ἡ ἀθλία μήτηρ περιτρέχουσιν ἔντρομοι τὴν οἰκίαν καὶ μὴ εὑρόντες τὴν ἀγαπητὴν Ῥαχὴλ ἐννοοῦσι τὴν καταλαβοῦσαν αὐτοὺς συμφορὰν καὶ πικρῶς κλαίουσι τὸ ἀπολεσθὲν τέκνον.

Ἀνώνυμος τις καὶ σύγχρονος Ἑβραῖος, ὅστις ἴσως κατ' ἐντολὴν τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν ἐποίησε μακρὰν τοῦ συμβάνυος τούτου ἔκθεσιν (5), βαρέως φέρων τὴν γενομένην τοῖς Ἑβραῖοις ὕβριν, περιγράφει διὰ τῶν σκοτεινοτέρων χρωμάτων τὴν τότε κοινωνίαν τῆς Κερκύρας καὶ πρὸ πάντων ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀρχόντων, οὓς παρίστησιν ὡς διεφθαρμένους. ἀδρανεῖς καὶ φατριστικούς. Κατ' αὐτὸν ὁ κόμης Σπυρίδων, ἁρπάσας τὴν ὡραίαν καὶ πλουσίαν Ἑβραίαν, δὲν ἐνεπνέετο ὑπὸ εὐγενοῦς καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὲρ τῆς κόρης αἰσθήματος, ἀλλ' ἐκινεῖτο ὑπὸ ἁπλήστου ἐρασιχρηματίας, διότι πρὸ τῆς τοῦ δρασμοῦ ἐκτελέσεως ἐπὶ πολλὰς καὶ συνεχεῖς ἡμέρας ἀφήρει διὰ νυκτὸς ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Βιβάντε καὶ ἐμπορεύμτα καὶ σκεύη πολύτιμα καὶ παιτοῖα ὑφάσματα, κατὰ δὲ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς Ῥαχὴλ ἀπεκόμισε καὶ πάντα τὰ κειμήλια αὐτῆς τε καὶ τῆς μητρός. Ἦτο δέ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦ Ἑβραίου ἀφηγητοῦ, τοσοῦτον ἀσεβὴς καὶ ἄπιστος, ὥστε κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἑβδομάδος κατεβρόχθισε τρία πινάκια ἀνθογάλακτος καὶ, μὴ ἔχων νὰ πληρώσῃ τόν πωλητὰν κατήνεγκεν αὐτῷ τρία τραύματα ἐξ ὧν τὸ ἓν θανατηφόρον. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθησιν ὁ Ἑβραῖος ὅτι, ἐνῷ διὰ νυκτὸς ἐφοίτα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βιβάντε καὶ εἶχον ἐρωτικὰς μετὰ τῆς κόρης σχέσεις, ἐν καιρῷ ἡμέρας ἀναφανδὸν μετέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλης θυγατρὸς πτωχοῦ ἱερέως, ἣν ὁ κόμης ὑπεσχέθη νὰ νυμφευθῇ, προλαβὼν καὶ ἑκατόν πεντήκοντα χρυσίνους λόγῳ προικός.

Ἐν τοσούτῳ ἡ νέα Ῥαχήλ, ἀπαχθεῖσα ἐκ τῆς πατρικῆς ἑστίας, περιεφέρετο ὑπὸ τοῦ κόμητος καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον, ἵνα ματαιωθῶσιν οὕτως αἱ ἔρευναι τῶν Βεντικῶν ἀρχῶν, αἵτινες πληροφορηθεῖσαι περὶ τοῦ πραγματος ἠθέλησαν νὰ μεσολαβήσωσι χάριν τῆς δικαιοσύνης. Ἀλλὰ διαδοθείσης εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀγγελίας, ὅτι ἡ κόρη τοῦ πλουσιωτέρου καὶ ἐπισημοτέρου τῶν Ἑβραίων ἐμπόρων συγκατένευσε ν' ἀσπασθῇ τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκωλύετο ὑπὸ τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, ὁ λαὸς ἐθεώρησε τὴν ὀρθοδοξίαν κινδυνεύονσαν καὶ προσβεβλημένην· ὅθεν συνέρρευσε παντοχόθεν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀπειλουμένης προσηλύτου, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ πλήθους ἀπείρου ὡδηγήθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνιωτίσσης, ὅπου ἔμελλε ν' ἀνακαινίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὁ γέρων Σακελλάριος Χαλικιοπουλος. Τρὶς ἐπέμφθησαν στρατιῶται, ἵνα διασχίσωσι τὰ πλήθη καὶ καταλάβωσι τὴν κόρην, καὶ τρὶς μανιωδῶς ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν. οὕς ἔτι μᾶλλον ἐξῆψεν ἡ φωνὴ τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ὡς πατρὸς τοῦ μελλονύμφου, προσκαλέσαντος τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς νά λάβωσιν ὑπὲρ πίστεως τὰ ὅπλα. Παράφρον δὲ τότε γενόμενον τό πλῆθος ἐκ τῆς χαρᾶς δι' ὅσα ὑπερενίκησε κωλύματα, ἀπῄτησε νὰ τελεσθῶσι τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσμστος πρῶτον καὶ ἀμέσως τὰ τοῦ γάμου.

Τούτων δὲ τελεσθέντων ἐν ὄψει σχεδὸν αὐτῆς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, μὴ τολμώσης ν' ἀντιστῇ εἰς τὰ τελούμενα, οἱ νεόνυμφοι ἐκομίσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος Βουλγάρεως, ἔχοντες ἑκατέρωθεν ἄνδρας γυμνὰ φέροντας τὰ ξίφη καὶ παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοὺ πλήθους ἐπευφημοῦντος καὶ μυρίας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῶν εἰς οὐρανὸν ἀναπέμποντος (6). Ὁ δὲ Νικόλαος Ἀρλιώτης, οὗ τὸ περίεργον χρονικὸν περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ συμβάντων ἀπὸ τοῦ 1731—1812 ἐξέδωκεν ἐν περιλήψει ὁ εὐπαίδευτος καὶ θερμὸς φίλος τῶν πατρίων μελετῶν κ Ν. Β. Μάνεσης' προστίθησιν εἰς ὅσα ἀνωτέρω ἀφηγήθημεν, ὅτι « τὴν πρωΐαν τῆς 18 »Μαΐου (ἔτ. π) ὁ γενικὸς προβλεπτὴς Ῥενι»έρης ἀπέστειλεν ἑκατὸν στρατιώτας καὶ 200 »Σκλαβούνους εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως Βουλ»γάρεως πρὸς σύλληψιν τῆς νεονύφου, ἥτις μετη»νέχθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προβλεπτοῦ· οὗτος δὲ »συγκαλέσας τοὺς συνδίκους τῆς πόλεως καὶ »συστήσας αὐτοῖς νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ἡσυ»χίας τῆς πόλεως, ἔπεμψε τήν νέαν εἰς Βενε»τίαν ». Τὸ ἀπροσδόκητον δὲ τοῦτο μέτρον ἐλήφθη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρλιώτου, ἕνεκα διαταγῶν τῆς Βενετικῆς κυβερνήσεως (7).

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἦτο τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων ἡ κατάστασις ἐπὶ Βενετοκρατίας· μετὰ

(5) Catalogo dei manoscretti posseduti dal marches Ciro Cappoui. Firenze, coi tipi della Galileiana. 1845. σ. 7. Avvenimento accaduto in Corfù la notte delli 17 Aprile 1776 perfezionato con fatti pubblici la metá delli 18 Codice GXLI. Ἀτελές. Ἀντίγραφον δὲ πληρέστατον σώζεται παρὰ τῷ ἡμετέρῳ φίλῳ κ. Ε. Βιώτῃ.

(6) Πρὸ Ἱστορίαν Ἑβραιοπούλας τῆς Μαρκάδας. Ἐν Βενετίᾳ 1850.

(6) Περὶ Νικολάου Ἀρλιώτη καὶ τῶν χειρογράφων χρονικῶν αὐτοῦ ὑπὸ Ν Β. Μάνεση. Ἐν Κερκύρᾳ 1873. σ. 11.

τὴν ἔλευσιν δὲ τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων οἱ Ἑβραῖοι ἀπήλαυσαν παντὸς ἀνεξαιρέτως πολιτικοῦ δικαιώματος καὶ ὁ ῥαββῖνος ἐτέθη ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν δύο ἄλλων ἐν τῇ νήσῳ πρεσβευομένων θρησκευμάτων. Βλέπομεν ὅμως ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων ὁ Κομμισάριος τῆς ἀστυνομίας τῶν Κορφῶν Νικόλαος Βραχλιώτης, «ἐπειδὴ μερικοὶ φαυλόβιοι καὶ κακῆς ζωῆς ἄνθρωποι κωφεύοντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως ἀποτολμῶσι νὰ βλάπτωσ. καθ' ἑκάστην τοὺς Ἑβραίους, ἀναγκάζεται νὰ ἐπιτάσσῃ τὰ ἑξῆς τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1808 ἔ, ν, ὁποῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ ἤθελεν ἦναι τινάς, ὁ ὁποῖος νὰ τολμήσῃ νὰ συγχύσῃ εἰς κανένα τρόπον οὔτε μὲ ἔργα οὔτε μὲ λόγια τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ ὁμολογοῦν τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν». Ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἀπώλεσαν καὶ πάλιν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα καὶ ἀπηγορεύθη αὐτοῖς τὸ μετέρχεσθαι τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐπὶ δικαστηρίων. Μόνον μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος. ὅτε πᾶσα διάκρισις καὶ πᾶς φραγμὸς μεταξὺ πολιτῶν διαφόρων θρησκευμάτων ἀφῃρέθη, ἀνέκτησαν οἱ Ἑβραῖοι πάντα τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Εἴθε δὲ τοῦ πολυτίμου τούτου προνομίου νὰ ποιῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι χρῆσιν τοιαύτην, ἥτις νὰ ᾖ ἰδίᾳ μὲν ὠφέλιμος πρὸς τὴν Κέρκυραν, καθόλου δὲ σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πόθους τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

ΤΕΛΟΣ

Η ΝΕΑ ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΚΑΙ Ο ΚΑΪΖΕΡ

Κατ' αὐτὰς ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας Συναγωγῆς Βερολίνου—ἑβδόμης ἤδη—εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν συνοικίαν Σαρλοτεμβούργ ὅπου κατοικοῦν 23,000 ἰσραηλῖται ἐκ τῶν 140.000 τοῦ Βερολίνου. Ἡ τελετὴ ἔγινε μὲ μεγάλην πομπὴν ἐνώπιον ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως μεταξὺ τῆς ὁποίας διεκρίνετο ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Αὐτοκράτορος στρατηγὸς Φὸν Κέσσελ, διοικητὴς Βερολίνου. Ἐπρόκειτο νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἀλλ' ἐκωλύθη ἀπὸ τὴν πρόσφατον ἀσθένειαν του. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εἶχε λάβει μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Συναγωγῆς, τῆς ὁποίας ἐζήτησε νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἐνέκρινε μετὰ ἐπισταμένης μελέτην. Ἡ Συναγωγὴ εἶναι μεσαιωνικοῦ ἀνατολικοῦ ρυθμοῦ ἔχοντος μικράς τινας ὁμοιότητας μὲ τὸν βυζαντινόν. Εἶναι περίλαμπρον κτίριον ἡ πρόσοψις τοῦ ὁποίου παρουσιάζει δύο μεγαλοπρεπῆ στεφανώματα, στηρίζεται ἐπὶ δύο μεγαλοπρεπῶν κοσμητικῶν στύλων καὶ κοσμεῖται ἀπὸ τέσσαρας λέοντας ἔχοντας ἀλληγορικὴν σημασίαν καὶ τρεῖς στεφάνους. Ἡ θέα της εἶναι ἐξόχως κομψή. Ἑκατέρωθεν ὑπάρχουν δύο πλάκες ὅπου εἶναι γεγραμμένα ἑβραϊστὶ καὶ γερμανιστὶ τὰ ἑξῆς ρητά. 'Αγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καὶ «Ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου μὲ ὅλην τὴν καρδίαν σου, ὅλην τὴν ψυχήν σου καὶ ὅλην τὴν δυναμίν σου». Τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει τρεῖς τρούλλους στηριζομένους ἐπὶ πελωρίων στύλων. Οἱ τροῦλλοι, ἔχουν κοσμηθῇ μὲ γοητευτικὰ σχέδια χρυσοῦ καὶ μέλανος χρώματος. Εἰς τὸ βάθος εἶναι ἡ Κιβωτὸς εἰς σχῆμα ἡμικύκλου, ἐξόχου τέχνης. Τὴν Κιβωτὸν στηρί-

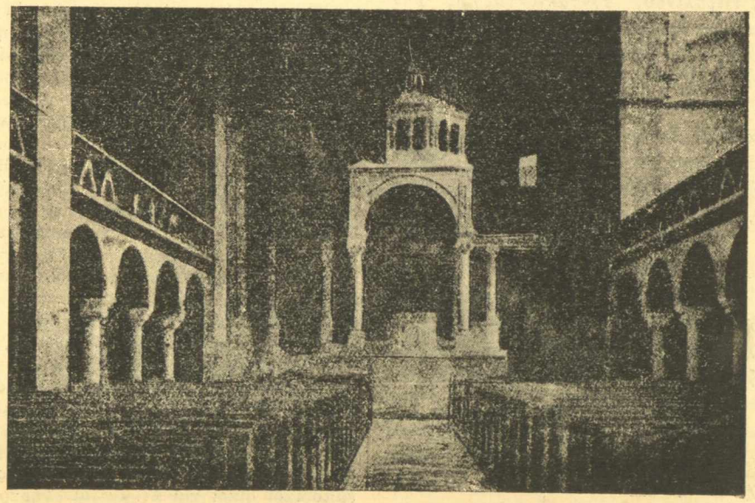

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ζουν δύο στύλοι καὶ σκεπάζεται ἀπὸ στέγην εἰς χρυσὸν καὶ μωσαϊκά. Διπλῆ θύρα ἐκ κτυπητοῦ χαλκοῦ, κλείει τὴν θήκην τὴν περιέχουσαν τὰς Ἱερὰς Βίβλους. Ἡ θύρα καλύπτεται ἀπὸ κομψὸν παραπέτασμα ἀπὸ κόκκινο βελούδο, μὲ βαρέα κοσμήματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου (δῶρον τοῦ Κου καὶ τῆς Κας Μπενᾶ Λεβύ).

Τὸ ὄργανον καὶ τὸ δωμάτιον τοῦ χοροῦ εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν Κιβωτόν. Ὅλη ἡ στέγη τῆς Κιβωτοῦ εἶναι ἐκ βενετικῶν μωσαϊκῶν καὶ λάμπει ἐξόχως ὅτε ὁ ἥλιος ἢ οἱ ἰσχυροὶ λαμπτῆρες ἀντανακλοῦν ἐκεῖ τὸ φῶς των. Οἱ τοῖχοι τοῦ προνάου εἶναι ἐκ γυαλιστερῶν πλήνθων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐργοστασίου, τῶν ὁποίων τὸ σχέδιον ἔκαμεν ὁ ἴδιος ὁ Αὐτοκράτωρ.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι οἱ ἀντισημῖται οἱ βαρέως φέροντες τὴν ἰδιαιτέραν εὔνοιαν καὶ φιλίαν δι' ὧν περιβάλλει ὁ Κάϊζερ τοὺς Ἑβραίους, τὸν παρέβαλον εἰς τὰς ἐφημερίδας των μὲ τὸν Φαραῶ, λέγοντες ὅτι ἐνῶ ὁ ἀρχαῖος ἀντισημίτης Βασιλεὺς ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ τοῦ κατασκευάσουν πλίνθους, ὁ Κάϊζερ κατασκευάζει αὐτὸς πλίθους εἰς τοὺς Ἑβραίους του! Ὁ Κάϊζερ δύναται νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι ὁ Φαραὼ δὲν ἐπρόκοψε πολὺ μὲ τὴν διαγωγήν του, ἀφοῦ οἱ Ἑβραῖοι ἐξακολουθοῦν ἔκτοτε νὰ πληθήνουν καὶ νὰ κρατύνουν, ἐνῶ ἐκ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ Φαραὼ δὲν ἀπέμειναν ἢ ὀλίγαι μούμιαι. Ἡ Συναγωγὴ ἐστοίχισε περὶ τὰ 2.500.000 φράγκα.

Εἰς τὰ ἐγκαίνια ἦσαν παρόντες ἐκτὸς τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Αὐτοκράτορος, οἱ ὑφυπουργοὶ Χόλτς, Ρίχτερ καὶ Φὸν Κάπιους, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου, στρατηγὸς Φὸν Μπράουσιτς, ὁ πρῶτος Δήμαρχος τῆς πόλεως τοῦ Βερολίνου κ. Βέρμουθ, καὶ ἄλλοι δήμαρχοι καὶ δημοτικοὶ Σύμβουλοι, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀστυνομίας Βερολίνου, συνταγματάρχης Φὸν Ἰάγκοφ, καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ καὶ τοῦ τῶν ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ. Μετὰ τὴν ψαλμῳδίαν διαφόρων ὕμνων, ὁ Ραββῖνος Δρ. Μπέργκμαν ἤναψεν τὴν ἄσβεστον λιχνίαν καὶ ἀπήγγειλεν μικρὸν λογίδριον.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Κοινότητος, Δρ. Στέρν ὑγειονομικὸς Σύμβουλος, ἐχαιρέτησε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Αὐτοκράτορος, τῆς Κυβερνήσεως, τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Κλήρου καὶ εὐχαρίστησε ὅλους ὅσους συνετέλεσαν εἰς τὴν οἰκονομὴν τοῦ νέου τούτου Οἴκου τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ραββῖνος Δρ. Χόχφελδ ἀπήγγειλεν τὸν ἐπίσημον λόγον. Ὡμίλησεν περὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ Νόμου, ὁ ὁποῖος χορηγεῖ εἰς τὸν Ξένο νῖσα δικαιώματα τοῦ ἰθαγενοῦς, καὶ ἐσύστησε εἰς τὸν ὁμήγυριν νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς μὴ Ἑβραίους εἰς τὰς προσευχάς της. Ἡ τελετὴ ἔλαβε πέρας μὲ προσευχὴν διὰ τὸν Αὐτοκράτορα, διὰ τὴν ταχεῖαν ἀνάρρωσίν του, καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Κοινότητος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΟΥ

Α'.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΛΑΡΙΣΣΗΣ

Ἔγραψε κανεὶς ποτὲ ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν γνωρίζομεν τὴν Ἑλλάδα; Ἐδικαιολογεῖτο μέχρις ἐσχάτων ἡ ἄγνοια τῆς πατρίδος ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἀλλ' ἀφότου τὰ μέσα ταῦτα παρέχονται ἄφθονα, δὲν δικαιολογεῖται πλέον νὰ γνωρίζωμεν τὴν χώραν μας ὅσον μίαν ἀφρικανικὴν ἔρημον. Καὶ πέρυσι καὶ φέτος διατρέξας τὴν γραμμὴν Ἀθηνῶν—Συνόρων ἠπόρησα διὰ τὴν ἔλλειψιν τὴν ὁλοσχερῆ ἐπιβατῶν μεταβαινόντων χάριν περιοδείας εἰς ἓν οἱονδήποτε σημεῖον τῆς μοναδικῆς ὄντως ταύτης γραμμῆς. Βεβαίως ὁ Ἰούλιος δὲν εἶναι ὁ καταλληλότερος μὴν διὰ ταξείδιον σιδηροδρομικόν. Ἀλλ' ἀκριβῶς διατείνομαι εὐθὺς ἐμέσως ὅτι παρ' ὅλην τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἐποχῆς, τὸ ταξείδιον εἶναι εὐχάριστον καὶ διόλου πληκτικόν. Ἡ γραμμὴ διαβαίνει ἀνωφερείας ἑκατοντάδων μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὑπεράνω θαυμασίων κοιλάδων, διέρχεται λίμνας, παραλίας, κάμπους ἀπεράντους, ἀναπνέεις ὑγεινότατον ἀέρα, παρίστασαι εἰς θαυμάσια βασιλέμματα εἰς τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα. Αἱ Θεσσαλικαὶ πόλεις εἶνε πολὺ ἐνδιαφέρουσαι, ἡ Λάρισσα, ἡ ὁποία δὲν ἔχασε ἀκόμη ὅλην τὴν γραφικότητα τῆς τουρκικῆς ἐποχῆς, μὲ τὰ μιναρέτια, ὅπου ἀκόμη στήνουν τὰς τιμίας φωλεάς των τὰ λελέκια. Ἔπειτα τὸ φρούριον, ὁ Πηνειός, τὸ Ἀλκαζὰρ μὲ τὰς ρωμαντικὰς σκιάδας ἐκεῖ εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ μακρόθεν τὴν ἀπέραντον πεδιάδα τοῦ Τυρνάβου.

Ἡ ἥσυχος ρωμαντικότης τοῦ Ἀλκαζὰρ εἶναι διὰ τὸν ταξειδιώτην ὡς προάγγελμα, ὡς μία ὑπόσχεσις ἠρεμωτέρας μοναξιᾶς, τῆς τῶν Τεμπῶν. Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ θαυμασμὸς τῶν ἀρχαίων διὰ τὰ Τέμπη ἀντέχει σήμερον ἀκόμη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τόσων ἄλλων τοπίων. Ἀλλ' ἂν ἀναλογισθῇ κανεὶς ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐθαύμασαν τὸ τοπίον, ὅπου ἡ πρασινάδα, ἡ δροσιὰ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ νεροῦ συνενοῦνται ἁρμονικῶς μὲ τὴν πλέον ἤρεμον φύσιν, ἐγνώριζον τὴν πλουσίαν εἰς κάλλη Ἰταλίαν, πρέπει νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ Τέμπη εἶναι πράγματι ὅπως εἶπε ῥωμαῖος τις, ἡ μοναδικὴ κατοικία τῶν Μουσῶν.

Ἡ Λάρισσα εὑρίσκεται εἰς οἰκονομικὴν παρακμήν. Ἡ μεθόριος, καθὼς σκληρῶς ἐκανονίσθη ἔκοψεν ἀπὸ τὴν ἄλλοτε πρωτεύουσαν τῆς Θεσσαλίας, ὅλας τὰς ζῳτικὰς ἀρτηρίας της.

Ὁ Σιδηρόδρομος δὲν ὠφέλησε τὴν Λάρισσαν· πολὺ λέγουν ὅτι τὴν ἐζημίωσεν. Ὅλοι συμφωνοῦν ὅτι μόνον διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς ἡ Λάρισσα θὰ ἀνέκυπτεν. Ὁπωσδήποτε ἡ θᾶττον ἢ βράδιον μέλλουσα νὰ γινῇ προέκτασις τῶν σιδηροδρόμων μὲ τοὺς Τουρκικοὺς θὰ ἀναδώσουν εἰς τὴν γραφικωτάτην καὶ ὑγιεινοτάτην πόλιν νέαν ζωηρότητα. Τὸ εὐχόμεθα ἐγκαρδίως, διότι ἡ καχεξία ἑνὸς τόπου ἐπιδρᾷ ἐπιζημίως καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὰς φιλικὰς σχέσεις τῶν κατοίκων. Ἡ καχεξία γεννᾷ τὴν γκρίνια.

Ἡ Λάρισσα εἶχεν κατὰ τὴν ἀκμήν της σημαντικὴν ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα, περὶ τὰς χιλίας καὶ περισσοτέρας οἰκογενείας. Οἱ Ἑβραῖοι Λαρίσσης ἀνήκουν εἰς τὸν Ἰσπανικὸν κλάδον, μεταναστεύσαντες ἐκεῖ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα. Τὰ ἑβραϊκὰ γράμματα ἤκμαζον ἄλλοτε εἰς αὐτὴν καθὼς καὶ μεγάλοι ἐμπορικοὶ οἶκοι καὶ κτηματίαι. Σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν εἶναι πολὺ περιορισμένος· δὲν φαίνεται νὰ ὑπερβῇ τὰς 200. Ἔχουν ὡραίαν Συναγωγήν, εὐάερον, μὲ ὀρθογώνιον περίβολον χρησιμεῦον διὰ τοὺς λειτουργοὺς περιβαλλόμενον ἀπὸ στύλους, ἄμβωνα ὑψηλόν, ἴσως κατὰ ἰσπανικὸν σχέδιον, καὶ χρησιμεύοντα διὰ τὰς διδαχάς... Ἡ Συναγωγὴ εἶναι ἐντὸς αὐλῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει καὶ ἰσόγειον δωμάτιον μὲ βιβλιοθήκην. Τὰ βιβλία εἶναι εἰς κακὴν κατάστασιν, ἔρμαιον τῆς ὑγρασίας καὶ τοῦ σκόρου... Θὰ ἦτο καλὸν ἡ Κοινότης νὰ ἐλάμβανε κάποιαν φροντίδα πρὸς καλυτέραν φύλαξιν τῶν βιβλίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν πολύτιμοι ἐκδόσεις, καὶ συγχρόνως νὰ καταλογίσῃ αὐτά.

Ἡ Κοινότης Λαρίσσης εἶναι διοργανωμένη διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος καὶ διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς.

Ἀτυχῶς ἡ ἄλλοτε ἀκμάζουσα Κοινότης δὲν ἔχει πλέον τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσφορέων τῶν ἀναγκαίων ἵνα ἐπαρκέσουν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας μιᾶς προπάντων νεωτέρας Κοινότητος. Οὔτε ἀνωτέραν ἑβραϊκὴν Σχολήν, οὔτε Ραββῖνον, οὔτε Σωματεῖον πρὸς προαγωγὴν τοὺς ἐκ τῶν ὁμοδόξων θέλοντας νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς τέχνην ἢ ἐπάγγελμα... Καὶ ἔρχεται φυσικὴ ἡ ἐρώτησις. Ἐὰν πραγματικῶς ἄλλοτε, ἡ Κοινότης ἦτο εἰς ἀκμὴν πῶς δὲν ὑπάρχουν κληροδοτήματα; Ἡ ἔλλειψις αὕτη δυστυχῶς παρατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς κοινότητης. Ἄλλη ἐρώτησις: Πῶς τοὐλάχιστον οἱ διαχειρισταί, δὲν ἀνεπλήρωσαν τὴν ἔλλειψιν κληροδοτημάτων μὲ τὸν σχηματισμὸν ἑνὸς κεφαλαίου κοινωτικοῦ ἐκ περισσευμάτων;... Εὐτυχῶς ἀπό τινα ἔτη εἰσῆλθον εἰς τὸν δρόμον τοῦτον οἱ ἰθύνοντες τὴν Κοινότητα καὶ τὰ διάφορα κοινοτικὰ σωματεῖα Κερκύρας.

Ἡ Κοινότης Βόλου ἐπίσης ἀπό τινος σχηματίζει ἓν Κεφάλαιον τοῦ ὁποίου πιστεύομεν, δὲν καθορίσθη εἰσέτι ὁ προορισμός. Ἴσως δὲν εἶναι σωστὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Κοινότης Λαρίσσης δὲν ἔχει κανὲν εἰσόδημα, διότι πράγματι ἔχει περὶ τὰς 3,000 δρ. ἐξ ἐνοικίων. Ἀλλὰ γράφοντες περὶ εἰσοδημάτων ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὰς κοινότητας Ἰταλίας, τὰς ἐχούσας κληροδοτήματα ἀξίας 2—3 ἑκατομμ. φράγκων.

Ἡ Κοινότης Λαρίσσης ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐμπόρους, καταστηματάρχας, τεχνίτας καὶ ἀμαξηλάτας, ἀργυραμοιβούς, παραγγελιοδόχους. Ἐπιστήμονες εἶναι μόνον εἷς ὁ ἔγκριτος δικηγόρος κ. Χισκιᾶ Σακκῆς καὶ τινες φαρμακοποιοὶ κ. κ. Ματαλών, Ἀλχανάτης, Φρανσές, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατέχουν ἰδιόκτηταφαρμακεῖα οἱ κ.κ. Μωσὸν καὶ Σαλβατὸρ Ματαλών. Ἀλλὰ πολλοὶ Λαρισσαῖοι ἐπιστήμονες ἰδίᾳ ἰατροὶ καὶ φαρμακοποιοὶ ἐξεπατρίσθησαν ἵνα εὕρουν στάδιον δράσεως. Καὶ νῦν ἀκόμη ὑπάρχουν φοιτηταὶ Λαρισσαῖοι εἰς Ἀθήνας, ὧν ἐνθυμούμεθα τὰ ὀνόματα ἰῶν ἀδελφῶν Χαὴμ καὶ Ἀβραὰμ Ἀλχανάτη.

Ὁ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐπελθὼν θάνατος τοῦ Σαμουὴλ Μπέγα, ἄλλοτε προέδρου τῆς Κοινότητος ἐλύπησε πάντας διότι ὁ μεταστὰς εἶχεν ἀνέκαθεν ἐργασθῇ πρὸς προαγωγὴν αὐτῆς. Ὁ Μπέγας ἐνεπνέετο ἀπὸ τὰ καλλίτερα ὑπὲρ τῆς Κοινότητος αἰσθήματα, διὰ τὴν ὁποίαν εἶχε θυσιάσει χρόνον, χρῆμα καὶ ἡσυχίαν.

Ἡ κοινότης ἔχει καὶ ἰδιόκτητον Σχολεῖον.

Εἰς Λάρισσαν ἐλάβομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συναντήσωμεν τὸν διευθυντὴν τῆς Φιλαρμονικῆς τὸν ἄριστον Κερκυραῖον μουσικοδιδάσκαλον κ. Μ. Μάστοραν, ἱδρυτὴν τοῦ Κερκυραϊκοῦ Ὠδικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ τοιούτου. Ὁ φίλτατος διδάσκαλος τοῦ ὁποίου ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ἐπιμέλεια εἶναι ἀπαράμιλλοι, ἐδίδαζε καὶ διηύθυνε ἐπὶ 2 ἔτη τὸν χορὸν εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Συναγωγὴν Κερκύρας τῇ ἱκανοποιήσει πάντων. Ὁ κ. Μάστορας γνωρίζει ἑβραϊστὶ πολλοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ, τὸ ὄνειρόν τοῦ δὲ θὰ ἦτο νὰ ἠδύνατο νὰ συστήσῃ χορὸν καὶ διὰ τὴν Συναγωγὴν Λαρίσσης....

Εἶναι δυνατὸν τοῦτο; Ἴσως ἂν λάβουν τὴν πρωτοβουλίαν οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ Ἰσραήλ.

Εἰς τὸν τελευταῖον ἀριθμὸν τῆς ἑβραϊκῆς Ἀτσεφιρὰ Βαρσοβίας, εἴδομεν ἀνταπόκρισιν ἐκ Λαρίσσης ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ ἐνθέρμου διδασκάλου, γίνεται τοὐλάχιστον ἀντικείμενον μελέτης. Εἰς τὴν ἰδίαν ἀνταπόκρισιν βλέπομεν ὅτι ἡ Φιλαρμονικὴ ἀπεφάσισε νὰ σημαίνῃ καὶ ἀπὸ Σάββατον εἰς τὴν Πλατεῖαν χάριν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὸ μέτρον τὸ τόσον λεπτὸν εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα συνεπάγουν τὴν ὁμόνοιαν καὶ ἐκ ταύτης ἀδελφικὴν συνεργασίαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας ἑνὸς τόπου. Εὖγε εἰς τὸν εἰσηγητὴν τῆς ἰδέας.

Τὰ συγχαρητήριά μας εἰς τὴν Δα Λουΐζα Ἀβραὰμ θυγατέρα τοῦ κ. προέδρου τῆς Κοινότητος, τυχοῦσαν εἰς τὰς ἐξετάσεις πτυχίου πρωτοβαθμίου διδασκαλίσσης καὶ ἀναδειχθεῖσαν πρώτην τῆς ἀνωτέρας τάξεως.

Ἡ Κοινότης διέρχεται στάδιον παρακμῆς. Εὐχόμεθα νὰ ἐπέλθουν γεγονότα ἵνα ἀνατείλῃ νέα περίοδος εὐτυχεστέρα, διότι τοῦτο σημαίνει καὶ ἀναζωογόνησις αὐτῆς τῆς Λαρίσσης, διότι ἡ ἀκμὴ μιᾶς ἑβραϊκῆς Κοινότητος εἶναι: ὁ γνώμων, τὸ θερμόμετρον τῆς καταστάσεως ἑνὸς τόπου.

Προτοῦ ἀφήσωμεν τὴν συμπαθῆ Θεσσαλικὴν πόλιν ὀφείλομεν νὰ ἀναμνησθῶμεν τοῦ λαμπροῦ ἰατροῦ κ. Μακρῆ, ὁ ὁποῖος τόσον εὐγενῶς ἐφάνη πρὸς ἡμᾶς, τοῦ κ. Προέδρου καὶ τοῦ κ. Ἀβραὰμ Κωὲν γραμματέα τῆς Κοινότητος καὶ τοὺς λοιποὺς φίλους τῆς «Ἰσρ. Ἐπιθεωρήσεως».

ΕΝ ΕΒΡΑΙΚΟΝ ΟΡΑΤΟΡΙΟΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΕΤΤΗ

Μεταξὺ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς συγχρόνου ἑβραϊκῆς ἀναγεννήσεως, δὲν ὑστερεῖ καὶ ἡ σχετικὴ μὲ τὴν ἑβραϊκὴν λειτουργικὴν μουσικήν, τὴν ὁποίαν διάσημοι μουσικοὶ ἀνέλαβον εἰς διάφορα μέρη νὰ ἀναμορφώσωσι συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἑβραϊκῆς λειτουργικῆς.

Ἀλλὰ τοῦθ' ὅπερ εἶναι πολὺ παρήγορον εἶναι ὅτι τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς, ἀρχίζουν νὰ μετέχουν καὶ μεγάλοι μουσικοδιδάσκαλοι ἀνήκοντες εἰς τὸν ἑβραϊσμόν.

Πράγματι ὁ μέγας συνθέτης τοῦ «Ἀσραὴλ» καὶ τῆς «Γερμανίας» ὁ ἡμέτερος ὁμόδοξος Βαρῶνος Ἀλβέρτος Φραγκέττης, ὁ ὁποῖος θὰ δώσῃ ἓν νέον μελόδραμμα τὸ 1913, ἐργάζεται καὶ εἰς ἓν ὀρατόριον περὶ τοῦ ὁποίου τὸ «Εἰκονογραφημένον Θέατρον «Il Teatro Illustrato» γράφει ὡς ἑξῆς,

«Πρόκειται περὶ ὀρατορίου, τοῦ ὁποίου τὸ λιμπρέττο ἔγραψεν ὁ Ἄγγελος Ὀρβιέτος. Εἶναι βιβλικὸν εἰδύλλιον ἀληθινὰ ὡραῖον, εἰδικοῦ χαρακτῆρος, μὲ ὡραίας μελῳδίας»

«Αὐτὸς ὁ Φραγκέττης ἐδήλωσεν ὅτι ἐνεπνεύσθη ἀπὸ παλαιὰς ἑβραϊκὰς μελῳδίας ἐπιτυχὼν κάτι τι μέλλον νὰ προξενήσῃ μεγάλην ἐντύπωσιν».

Λοιπὸν θὰ ἔχομεν ὀρατόριον ἐξόχως ἑβραϊκὸν· ἀφ' οὗ ὁ μουσικὸς ὁ ποιητής, ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ μουσικὴ ἔμνευσις ἀνῆκον ὅλα εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἑβραϊσμοῦ.

CIRCULATION

130,462

The Association of American Advertisers has examined and certified to the circulation of this publication. The figures of circulation contained in the Association's report only are guaranteed.
ASSOCIATION OF AMERICAN ADVERTISERS
No 225 Wolfebalt Bldg New York City

פאַרווערטס

ΕΒΡΑΪΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΝΕΑι ΥΟΡΚΗι

Περὶ τῆς σπουδαίας Κοινότητος τῆς Νέας Ὑόρκης, τῆς ὁποίας ὁ ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὸ *ἑκατομμύριον* ἐπιφυλασσόμεθα νὰ κάμωμεν ἀργότερον λόγον. Σήμερον θὰ εἴπωμεν δύο λέξεις διὰ τὰς ἐκεῖ ἑβραϊκὰς ἐφημερίδας. Ἐκτὸς τῶν πολλῶν εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν ὑπάρχουν πλεῖσται ὅσαι ἡμερήσιαι εἰς ἑβραιογερμανικὴν διάλεκτον μὲ στοιχεῖα ἑβραϊκά. Ἐνῷ γράφομεν ἔχομεν ἐ νώπιόν μας τέσσαρα τοιαῦτα ἑβραϊκὰ φύλλα ἡμερήσια, ὀκτασέλιδα πρὸς μίαν πεντάρα. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ εἶναι μεγαλείτερος βεβαίως. Τῶν 4 ἐφημερίδων, σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ «Βόρβερτς» «Ἐμπρὸς» ἡ ὁποία καθὼς ἐμφαίνεται ἀπὸ τὸ κλισὲ ἔχει ἐπισημοποιουμένην ἡμερησίαν κυκλοφορίαν 130.462 ἀντίτυπα! Πρὸς κατανόησιν τοῦ φαινομένου τούτου πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ζοῦν περὶ τὰ 2, 000, 000 ἑβραῖοι· πλεῖστοι μεταναστεύσαντες ἐκ Ρωσίας, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀγράμματος. Ἡ μόρφωσίς των δὲ πρέπει νὰ εἶναι καταπληκτική, ἀφοῦ εἰς τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν ἔχουν τοιαύτας ἐφημερίδας, δεδομένου ὅτι μέγα μέρος τῶν ἐξαμερικανισθέντων ἀπὸ αἰῶνας ἑβραίων, διαβάζουν ἀγγλικὰς ἐφημερίδας.

ΕΝΑΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΟΠΑΔΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΣ ΦΙΣΕΡ ΚΑΙ Ο ΡΑΒΙΝΟΣ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ Δρ ΦΡΑΓΚ

Ὁ Δρ. Φράγκ Ραββῖνος Κολωνίας γράφει ὡς ἑξῆς περὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Καρδιναλίου Φίσερ, ἑνὸς τῶν μεγαλειτέρων ἱεραρχῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

«Ὁσάκις ἐπεκαλέσθην τὰ φιλοδίκαια καὶ φιλάνθρωπα συναισθήματά του, ἔλαβον ταχυτάτην ἀπάντησιν. Ὁσάκις μέλος τοῦ κλήρου ἐδείκνυε τὸ παραμικρὸν ἀντισημιτικὸν αἴσθημα, εὐθὺς ἐκαλεῖτο εἰς τὴν τάξιν παρὰ τοῦ Καρδιναλίου. Ὅταν τὸ πρῶτον ἀνέλαβε τὰ ὑψηλὰ καθήκοντά του εἰς Κολωνίαν, ἡ Πανιερότης του μοὶ εἶπεν. «Ἐὰν ἀκούσητε ποτὲ ὅτι ἱερεὺς τῆς ἐνορίας μου ἐλησμόνησε τὸν ἑαυτόν του τόσον ὥστε νὰ ὁμιλῇ ἐναυσῶς διὰ τοὺς ὁμοθρήσκους σας, παρακαλῶ μὴ λείψετε νὰ μὲ εἰδοποιήσετε, διότι οὐδέποτε θέλω ἀνεχθῇ τὸ τοιοῦτον».

Ὅταν ἐνέσκηψαν οἱ *προγκρόμ* (διωργανωμένοι διωγμοὶ) ἐν Ρωσσίᾳ κατὰ τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ Δρ. Φράγκ, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Καρδιναλιον Φίσερ νὰ ἐκφράσῃ τὴν συμπάθειάν του διὰ τὰ θύματα τοῦ φανατισμοῦ, καθὼς πρὸ αὐτοῦ εἶχε πράξει ὁ Καρδινάλος Κρέμεντς, ὁ Καρδιλάνος Φίσερ ἀπήντησεν. «Συνενῶ εἰς τὴν αἴτησίν σας καὶ ἐπιτρέψατε νὰ προσθέσω ποσόν τι ὑπὲρ τῶν θυμάτων». Καὶ ἄν καὶ ἐβεβαίωσα αὐτόν, προσθέτει ὁ Δρ. Φράγκ, ὅτι ἡ γραπτὴ διαμαρτυρία του κατὰ τῶν διωγμῶν, ἦτο ἀρκετὸν δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντός του, ὁ Καρδινάλιος ἐπέμενε νὰ στείλῃ μὲ τὴν ἐπιστολήν του καὶ σημαντικὴν εἰσφορὰν διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἀδελφούς μας τῆς Ρωσσίας».

Εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Καρδιναλίου ὁ Ἀρχιραββῖνος Φίσερ προσεκλήθη εὐγενέστατα νὰ παραστῇ μὲ τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον τῆς Κοινότητος. Εἰς τὴν Συναγωγὴν δὲ ἔγινε καὶ ἐπιμνημόσυνος λόγος ὑπὲρ τοῦ ἀληθινοῦ τούτου λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ τῆς ἀγάπης.

Η ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου ἔγινε εἰς Κρακοβίαν μέγα Συνέδριον Ἐσπεραντιστῶν. Ἦσαν παρόντες χιλιάδες ἀντιπρόσωποι 23 Κρατῶν. Τὸ Συνέδριον ἑόρτασε ταυτοχρόνως καὶ τὴν 25ρίδα τῆς ὑπὸ τοῦ Δρος. Ζάμενχοφ ἐφευρέσεως τῆς γνωστῆς διεθνοῦς γλώσσης, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ εὐτυχεστέρα πασῶν τῶν πρὸ αὐτῆς, ὡς ἁπλουστέρα, εὐκολωτέρα, ὡραιοτέρα, Ὁ Δρ. Ζάμενχοφ εἶναι Ρῶσσος

Ἑβραῖος, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐφεύρεσιν παγκοσμίου γλώσσης χάριν τῶν ὁμοθρήσκων του, οἱ ὁποῖοι ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὑπόκεινται εἰς μεταναστεύσεις καὶ εἰς ἀνάγκην συνεννοήσεως μὲ ὅλα τὰ ἔθνη. Ὁ Ζάμενχοφ προήδρευσε τὸ φετεινὸν Συνέδριον, καὶ ἔγινε ἀντικείμενον πολλῶν ἐνδείξεων θαυμασμοῦ. Ἡ Βασίλισσα τῆς Ρουμανίας τῷ ἔστειλε τὴν φωτογραφίαν της μὲ αὐτόγραφον ἐπιγραφὴν τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος χαρακτηριζούσης τὴν ἐφεύρεσιν τῆς Ἐσπεραντὸ ὡς τὴν ἐφυεστέραν ἀνακάλυψιν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Οἱ Ἑβραῖοι Κρακοβίας εἰς τιμὴν τοῦ μεγάλου ὁμοθρήσκου των ἐπρόκειτο νὰ κάμουν, λέγουν αἱ ἐφημερίδες, δοξολογίαν εἰς τὴν Συναγωγὴν εἰς «ἐσπεραντινὴν» γλῶσσαν. Πρόκειται περὶ λόγου καὶ ὕμνων ἀπαγγελλομένων εἰς Ἐσπεραντό.

Οἱ γνωρίζοντες, γράφοντες καὶ ὁμιλοῦντες τὴν ἐσπεραντὸ ἀνέρχονται σήμερον εἰς δεκάδας χιλιάδων, ὑπάρχουν δὲ πολλὰ σχολεῖα καθὼς τινὰ δημοτικὰ τῶν Παρισίων, ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα, τὰ ὁποῖα τὴν εἰσήγαγον εἰς τὸ πρόγραμμά των.

ΑΠΟΛΟΓΟΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΙΚΡΟΥΣ

Ο ΜΝΗΣΤΗΡ ΚΑΙ Η ΜΝΗΣΤΗ

Ὕπῆρξε μιὰ φορὰ ἕνας ἄνθρωπος ποῦ ὡρκίσθηκε αἰωνίαν πίστιν εἰς μίαν ὡραίαν καὶ καλὴν νέαν. Διὰ ἕνα διάστημα, ὅλα ἐπήγαιναν καλὰ καὶ ἡ νέα ἔζησεν εὐτυχισμένη. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠναγκάσθη μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις του νὰ φύγῃ μακρὰν τῆς νέας. Ἐκείνη τὸν ἐπερίμενε τότε πολὺν καιρόν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐπέστρεφε. Αἱ φιλενάδες της τὴν εὐσπλαχνίζοντο, καὶ αἱ ἀντίζηλοί της τὴν περιέπεζαν. «Σὲ ἐλησμόνησεν τῆς ἔλεγον, δὲν θὰ ξαναγυρίσῃ πλέον» Ἡ νέα ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν της καὶ ἤρχισεν νὰ διαβάζῃ τὰ γράμματα τοῦ ἀγαπημένου της, εἰς τὰ ὁποῖα ὡρκίζετο ὅτι θὰ τὴν ἀγαποῦσε πάντα, ὅτι θὰ τῆς ἔμενε παντοτινὰ πιστός. Ἐδιάβαζε καὶ ἔκλαιε, καὶ ἡ καρδιά της ἠσθάνθη ἀνακούφισιν· ἐσφόγγισε τὰ δάκρυά της καὶ δὲν ἀμφέβαλλε πλέον.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἡμέρα τῆς χαρᾶς ἔφεγγε δι' αὐτήν· ἐκεῖνος ποῦ ἀγαποῦσε ἐγύρισε. Ὅταν ἔμαθεν ὅτι οἱ ἄλλοι εἶχαν ἀμφιβάλει περὶ αὐτοῦ καὶ ἠρώτησαν ἐκείνην πῶς διετήρησε τὴν πίστιν της, ἐκείνη τοῦ ἔδειξε τὰ γράμματά του, ὅπου τῆς ὡρκίζετο ἀγάπην αἰωνίαν.

Ἡ ἰσραηλιτικὴ φυλή, ἐξόριστος καὶ δυστυχής, περιπαίζεται ἀπὸ τὰ ἔθνη· ἡ ἐλπὶς ὅτι μιὰ ἡμέρα θὰ γίνῃ ἐλευθέρα εἶναι ἀντικείμενον γέλωτος καὶ χλευασμοῦ.

Ἡ φυλὴ μεταβαίνει εἰς τὰς Συναγωγὰς εἰς τὰ σχολεῖα της, διαβάζει τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ὁ θεὸς τῆς ἔχει γράψει καὶ πιστεύει εἰς τὰς ἱερὰς ὑποσχέσεις ποῦ περιέχουν.

Ὁ Θεὸς μίαν ἡμέραν θὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποσχέσεις του. Τότε θὰ εἴπῃ. —«Πῶς ἔμεινες πιστή, σὺ μόνη μεταξὺ ὅλων αὐτῶν τῶν λαῶν ποῦ σέ ἐχλεύαζον;»

Τότε αὐτὴ θὰ δείξει τὸν Νόμον, καὶ θὰ εἴπει. Ἐὰν ὁ νόμος σου δὲν μοῦ ἔδιδε χαρὰν καὶ παρηγορίαν πρὸ πολλοῦ ἡ λύπη θὰ μὲ εἶχεν ἐξαφανίσῃ.

(Ἀπὸ τὸ Young Inael)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΚΟΜΠΕΡΤΣ (Gomperz)

Ὁ *τηλέγραφος ἀνήγγειλεν λακωνικῶς τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὅτι ἀπέθανεν ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Βιέννης Θεόδωρος Γκόμπερτς μέλος τῆς Αὐστριακῆς Γερουσίας.*

Ὁ *Γκόμπερτς ἐγεννήθη ἐν Βρὺν τὴν 29 Μαρτίου 1832. Οἱ προπάτορές του τραπεζῖται κατεῖχον ἐπισήμους κυβερνητικὰς θέσεις εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἐργασθέντες πάντοτε διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν ὁμοθρήσκων των. Ἦτο μέλος πολλῶν ἀκαδημιῶν καὶ τὸ 1901 ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἐξέλεξεν μέλος τῆς Ἀνωτέρας Βουλῆς. Ἦτο καθηγητὴς τῆς κλασσικῆς φιλολογίας ἀπὸ τὸ 1873. Τὰ ἔργα του ἔχουν ὑπόθεσιν τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν:* «Ὁ Δημοσθένης ὡς πολιτικὸς» «Μελέται ἐπὶ τοῦ κειμένου τοῦ Ἡρακλείου» «Συμβολὴ διὰ τὴν κριτικὴν καὶ ἑρμηνείαν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων» «Μελέται περὶ Ἡροδότου» «Δοκίμια περὶ Πλάτωνος» «Περὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ Θεοφράστου» κλ. κλ. *πρότιμος παρητηθεὶς τῆς καθηγεσίας εἶχεν ἀφιερωθῇ εἰς τὸ μέγα ἔργον του «Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι».*

Ἰδοὺ τὶ γράφει περὶ τοῦ Γόμπερτς, ἡ μεγαλειτέρα Ἰταλικὴ ἐφημερὶς «Τριμπούνα» τῆς 30 Ἰουλίου.

«Ὁ *καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, τοῦ ὁποίου ὁ τηλέγραφος μᾶς ἀνήγγειλε τὸν θάνατον, ὑπῆρξε ἐκ τῶν ἀνωτέρων πνευμάτων τῆς συγχρόνου μαθήσεως. Ὑπῆρξε ὁ μέγας ἑρμηνευτὴς τῆς φιλοσοφικῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλαι αἱ ἕδραι «**Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας**» οἱ ὁποῖαι ἀπὸ πεντηκονταετίας ἱδρύθησαν εἰς τὰ διάφορα εὐρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια, ἀπὸ αὐτοῦ ἔλαβον τὴν ἀφετηρίαν.*

«Ὁ *Γκόμπερτς δὲν ὑπῆρξεν καθὼς ὁ Δήλ-ὁ αὐστηρὸς ἀνιχνευστὴς καὶ ἐκλαϊκευτὴς τῶν κειμένων τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος· ὑπῆρξε. ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς πνευματικῆς συμπαθείας, ὁ δώσας ζωὴν νέαν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἑλληνικῶν χρόνων.*

Κατὰ τὴν μορφὴν τὸ ἔργον του ἀπέβη-κατὰ τὸν εὐγενέστερον τρόπον-οἰωνοὶ ἡ μεγάλη μυθιστορία τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἑλλάδος τοῦ Περικλέους Διωρισθεὶς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης, ἔγινεν ἀμέσως ἔνδοξος διὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀνακαλυφθέντων κειμένων τοῦ Ἡρακλείου Τὸ μεγαλείτερον ἔργον του φέρει τίτλον: «***Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος***». *Εἶναι ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ ζωντανὴ διὰ τὴν γόνιμον καὶ θαυμασίαν ἀναπαράστασιν τῆς ἀρχαίας σκέψεως*».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἔχω ἐνώπιόν μου δύο νέας γραμματικὰς· μίαν ἑβραϊκὴν ἕλληνος ἑβραϊστοῦ καὶ μίαν ἑλληνικήν, ἑβραίου ἑλληνιστοῦ. Τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα δὲν συμβολίζουν, ἔστω καὶ τυχαίως, τὴν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας συμβολὴν τῶν ἑβραίων εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν καθὼς τὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ἠθικοθρησκευτικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς;

Ἀλλ' ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πραγματικότητα.

Ἑβραϊκὴ Γραμματικὴ ὑπὸ Ν. Α. Παπαγιαννοπούλου τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Αὐτὸς ὁ τίτλος τοῦ ἐκ 134 σελ. εἰς 4ον τόμου ἐπὶ ὡραίου χάρτου καὶ καινουργῶν στοιχείων ἐκτυπωθέντος ἐν Λειψίᾳ. Τὴν γραμματικὴν προηγεῖται ἐκτενὴς σοφὴ εἰσαγωγὴ περὶ σημιτικῶν γλωσσῶν, διαιρέσεως αὐτῶν, μνημείων ἑβραϊκῆς γλώσσης, διαλέκτων τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἱστορίας αὐτῆς, καὶ τέλος περὶ τῆς γραμματικῆς καὶ λεξιλογικῆς ἐργασίας τῆς Ἑβραϊκῆς. Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μέχρι σήμερον, παρὰ τὴν συντομίαν, καλυτέρα μελέτη περὶ ἑβραϊκῆς εἰς τὴν ἑλληνικήν, ἐμφαίνεται ἡ φιλοπονία καὶ πολυμάθεια τοῦ συγγραφέως. Ἐκεῖ ὅπου ὁ συγγ. λέγει ὅτι αἱ σημιτικαὶ γλῶσσαι οὐδεμίαν συγγένειαν ἔχουν μὲ τὰς ἰαπετικάς, ἤτοι ἰνδοευρωπαϊκάς, εἶναι σωστὸ ὑπὸ γραμματικὴν ἔποψιν, ἀφοῦ περὶ εἰσαγωγῆς εἰς γραμματικὴν πρόκειται, ἀλλ' ὑπὸ ἐτυμολογικὴν ἔποψιν συγγένεια ὑπάρχει, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι σημῖται καὶ Ἰαπετικοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν καυκασίαν φυλήν, εἰς ἀρχεγόνους χρόνους εἶχον κοινὸν τινα πολιτισμόν, τοῦ ὁποίου ἐμφαίνεται ἡ ὕπαρξις ἐκ τῶν κοινῶν ριζῶν. Αἱ ρίζαι ἡμ, (ἡμέρα) ἔρβ (ἔρεβος, σκότος) ὀρ (φῶς, βλέπω) φρ. (φρέαρ) ἀρτ. (ἀροτριῶ) κλ.... αἱ δηλοῦσαι λέξεις πρωτογενοῦς χρήσεως εἶναι κοιναὶ εἰς τὰς ἰαπετικὰς καὶ σημιτικὰς γλώσσας. Ἀλλὰ γραμματικῶς οὐδεμία ὁμοιότης, εἰς τὴν μορφολογίαν καὶ τοὺς τύπους.

Ἡ γραμματική, λεπτομερὴς, εὔληπτος, γέμουσα παραδειγμάτων, παρατηρήσεων, ἀκολουθοῦσα τὰς τελευταίας γραμματικὰς μελέτας, εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοὺς ἰσραηλίτας, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀκολουθοῦν ἀνώτερα μαθήματα ἑβραϊκῆς. Ὁπωσδήποτε ἑκάστη Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης, ὀφείλει νὰ προμηθεύηται ἀντίτυπα τινὰ τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης γραμματικῆς, πρὸς ὁδηγίαν τῶν διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι μόνον ἐμπειρικὰς γνώσεις ἔχουν τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν διδάσκουν. Καὶ τὴν συνιστῶμεν ἐνθέρμως καὶ Κοινότητας καὶ ἰδιώτας.

Eulalié *ou le grec sans larmes* (Εὐλαλία ἡ ἡ ἑλληνικὴ χωρὶς κλάμματα· ὑπὸ Σολομῶντος Ρεϊνὰχ (Μέλους τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου κλ.)

Ἡ κομψὴ αὕτη γραμματικὴ εἰς 16ον μὲ προτομὴν ἑλληνικῆς κόρης τοῦ Μουσείου Νεαπόλεως, ἐκτυπωμένη μὲ ἁπλῆν φιλοκαλίαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι δοκίμιον ὅλως νέον πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὰς παρθένους τοῦ XX αἰῶνος. Ἡ Ἑλληνικὴ (ἡ ἀρχαία) διδάσκεται εἰς τὴν «Εὐλαλίαν» εἰς 12 γράμματα. Διδάσκονται ἡ προφορὰ αἱ τρεῖς κλίσεις, αἱ ἀντωνυμίαι, τὰ ρήματα καὶ αὐτὰ τὰ εἰς μή. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Ρεϊνάχ εὑρίσκει εὐκαιρίαν εἰς τὸ κομψὸν περίχρυσον τομίδιον τοῦ ἐκδότου Hachette νὰ παρεμβάλῃ καὶ τεμάχιον ποιητοῦ ἢ πεζοῦ. Ἡ ἐκλογὴ εἶναι τοιαύτη, καὶ ἐν γένει ἡ γλῶσσα εἶναι τόσον ἐλκυστική, ὥστε δὲν εἶναι φόβος νὰ φέρουν «κλάμματα» εἰς τὰς ὡραίας παρισινάς... θέλετε τινὰς ἐκ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους ὁ γόλλος ἀκαδημαϊκὸς παραθέτει εἰς τὴν μαθήτριάν του; Ἰδοὺ δύο στίχους τοῦ Μελεάγρου.

Ὁ Στέφανος περὶ κρατὶ μαραίνεται Ἡλιοδώρας.
αὐτὴ δ' ἐκλάμπει τοῦ στεφάνου στέφανος:
Ἰδοὺ τώρα καὶ μία ἡμισυ γραμμὴ τοῦ Δημοσθένους.
Ἐσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δ' ἀγγέλων τις
ὡς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἐλάτεια κατείληπται.

Ἐνταῦθα ὁ Ρεϊνὰχ σταματᾷ ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν μελωδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, καὶ τὴν τέχνην τοῦ Δημοσθένους, προσθέτων πόσον ἡ ἁρμονία τῆς περιόδου ἤθελε καταστραφῇ ἐὰν ἀντὶ **κατείληπται** ἐγράφετο **πέπτωκε**

Τοῦ βιβλίου ἔγινε καὶ δευτέρα ἀνατύπωσις εἰς ὀλίγας ἑβδομάδας· ἀπόδειξις ὅτι ἡ χρῆσις του ὄχι δάκρυα, ἄλλα γέλοια καὶ χαρὰς ἐπροξένησε.

Τὸ βιβλίον ἔλαβα ἐκ Παρισίων. Ὑποθέτω ὄχι οὔτε ὁ συγγραφεὺς οὔτε ὁ ἐκδότης ἐσκέφθησαν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου 80 ἐτῶν κλασικὴ διδασκαλία, θὰ κατώρθωσε νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἐκμάθωμεν τόσον τὰ ἑλληνικά, ὥστε νὰ τὰ ξέρωμεν ἐκ γενετῆς!

Ν ΚΡΑΥΓΗ ΕΙΣ ΤΟ 2ον ΕΤΟΣ

Ἀπὸ ἓν ἔτος ἤρχισεν εἰς Πάτρας ἡ ἔκδοσις τῆς «Κραυγῆς» τοῦ κ. Μ. Σκκελλαρίου. Περιοδικὸν διευθυνόμενον καὶ γραφόμενον ἀπὸ τὸν ἔγκριτον συνάδελφον, ἕνα τῶν φωτεινοτέρων πνευμάτων τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι ἤ τι νέον κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων. Ὁ κ. Σακελλαρίου συνενοῖ εὐρύτητα καὶ βαθύτητα γνώσεων μὲ χαρακτῆρα, οὕτως ὥστε αἱ κρίσεις του περὶ τῶν διαφόρων ὑποθέσεων νὰ παρουσιάζουν τι τὸ ἑνιάτον, τὸ ὑψηλὸν, τὸ διδακτικόν. Οὐδὲν ἄπορον ὡς ἐκ τούτου ἐὰν ἡ «Κραυγὴ» ἔχει πολλοὺς θερμοὺς ἀναγνώστας, ἀνεξαρτήτως πολιτικοῦ φρονήματος, διότι δύναται νὰ μὴ συμφωνήσῃ κανεὶς πάντοτε μὲ τὰς γνώμας τοῦ ἐγκρίτου δημοσιογράφου, ἀλλ' ὄχι ὅμως μὲ τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς πατριωτισμοῦ καὶ ἐνθρωπισμοῦ ὑφ' ὧν ἐμπνέεται.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐλάβομεν:

Inaugurazione del Nuovo Tempio israelitico di Trieste, μὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀρχεραββίνου Δρος Χαγές.

Dr. G. Battino Sopra un caso di morte improvvisa Ἀνακοίνωσις εἰς τὸ Παιδιατρικὸν Συνέδριον Πελέρμου.

Περὶ ὅλων τῶν βιβλίων θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ
Η «ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ»
ΕΥΧΕΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΣ, ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΑΥΤΗΣ
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ. Εἰς προηγούμενον φύλλον ἔγινε λόγος περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Ἰσραηλ. Κοινότητος Βερολίνου ἀνερχομένου εἰς 5 1)2 ἑκατομμ. φράγ. Τοῦ ποσοῦ τούτου μόνον τὸ τέταρτον ἐξοδεύεται εἰς ἔργα ἀγαθοεργίας, νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, ἄσυλα: Ἄλλο ποσὸν διατίθεται διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Κοινότητος ὀνερχομένων εἰς 600 ἐξ ὧν ὅμως οἱ 400 εἶναι ἄμισθοι. Καθιδρύματα ἡ Κοινότης ἔχει περὶ τὰ 40. Ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰ μεγαλείτερα ποσὰ χορηγοῦνται εἰς τὴν ἀνωτέραν Σχολὴν διὰ τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἑβραϊσμοῦ (Ραββινικὸν Σχολεῖον) εἰς τὸν Γερμανοεβραϊκὸν Κοινοτικὸν Σύνδεσμον, εἰς τὴν Ἑταιρείαν διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ Ἑβραϊσμοῦ, τὸ Ἀρχεῖον τῶν Γερμανῶν Ἑβραίων, τὴν Ἑβραϊκὴν φιλολογικὴν Ἑταιρείαν, τήν Ἑταιρείαν τῆς Ἑβραϊκῆς Στατιστικῆς, τὴν Ἕνωσιν τῶν Ἑβραϊκῶν φιλολογικῶν Ἑταιρειῶν καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν Βιβλιοθήκην. Διὰ σκοποὺς καθαρῶς θρησκευτικούς, τὸ δαπανόμενον ποσὸν εἶναι σχετικῶς μικρόν, μόλις μισὸ ἑκατομμύριον μάρκων. Ἡ δὲ καθαρῶς θρησκευτικὴ διδασκαλία ἀπαιτεῖ ἐπίσης ἔξοδον μισὸ ἑκατομμύριον μάρκων.

Ἡ Κοινότης συντηρεῖ 15 οτοιχειώδη σχολεῖα καὶ δύο ἀνώτερα ἑβραϊκὰ σχολεῖα, πληρώνει καὶ καθηγητὰς ἱερῶν διδάσκοντας εἰς διάφορα δημόσια σχολεῖα. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι αὐτὴ ἡ Κοινότης συντηρεῖ ἑβραϊκὰ Διδασκαλεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ ἄλλας προπαρασκευαστικὰς καὶ ἑσπερινὰς σχολάς, θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καμμία ἄλλη ἑβραϊκὴ Κοινότης εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ἐξοδεύει τόσον διὰ σκοποὺς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ πνευματικούς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν **συνεισφορέων** τῆς σπουδαίας ταύτης Κοινότητος ἀνέρχεται εἰς 38,000! Καὶ ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς δὲν περιλαμβάνει ὅλους τοὺς Βερολινέζους ἑβραίους τοὺς δυναμένους νὰ πληρώνουν. Ὑπάρχει καὶ ἡ μικρὰ ὀρθόδοξος Κοινότης μὲ προϋπολογισμὸν 250,000 φράγκων, συντηροῦσα ραββινικὸν Σχολεῖον καὶ ἄλλα κατώτερα. Ὑπάρχει καὶ ἡ νεωτεριστικὴ κοινότης (ρεφορμίστ) μὲ προϋπολογισμὸν φρ. 312,000. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μικραὶ Κοινότητες αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν Κεντρικὴν ἀλλ' αἱ ὁποῖαι πληρώνουν τὸ ἥμισυ τῶν ἐξόδων Ἐν συνόλῳ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν διαφόρων ἑβραϊκῶν κέντρων ἀνέρχεται εἰς 6 περίπου ἑκατομμύρια μάρκων ἤτοι φρ. 7, 500, 000. Ἡ ἀκμὴ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ συνεισφορεῖς, εἶναι φορολογούμενοι, τοῦ Κοινοτικοῦ φόρου ἀναγνωριζομένου καὶ εἰσπραττομένου ἀπὸ τό Γερμανικὸν Κράτος, ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος ἑκάστου μέλους.

ΒΕΛΓΙΟΝ. Εἰς Σπᾶ ἀπεκαλύφθη κατ' αὐτὰς τὸ ἄγαλμα τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ Ἰακώβου Μαγέρμπεερ.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ. Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν κάποιος ἑβραῖος Ἰγνάντιος Χαίη, ὁ ὁποῖος διῆλθε βίον ἀθλιέστατον. Μετὰ τὸν θάνατόν τοῦ ἐγνώσθη μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἄφησε περιουσίαν 2, 000, 000 ἐπιφορτήσας τὴν ἑβραϊκὴν Κοινότητα νὰ τὰ διανείμῃ εἰς ἀγαθοεργείας.

ΙΤΑΛΙΑ. Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἰσραηλιτικῆς Σημαίας» δηλοῖ ὅτι εἰς τὰς νέας ἰταλικὰς κατακτήσεις, οἱ Ἑβραῖοι θὰ χαίρουν πλήρη ἰσοπολιτείαν, καθὼς οἱ ὁμοθρήσκοι των τῆς Ἰταλίας, «ὅπου λέγει ὁ Πρωθυπουργός, πολλοὶ Ἰσραηλῖται ἔφθασαν δικαίως εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τοῦ Κράτους.»

ΑΥΣΤΡΙΑ. Αἱ ἐφημερίδες ἀφιερώνουν ἐνθουσιώδη ἄρθρα εἰς τὸν ἀποβιώσαντα Θεόδωρον Γκόμπερος, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὁ μεγαλείτερος σύγχρονος φιλόσοφος τῆς Αὐστρίας καθὼς ὁ ὁμόθρησκός του Ἕρμαν Κωὲν εἶναι τῆς Γερμανίας. Σχετικῶς μὲ τὰς πρὸς τὸν ἑβραϊσμὸν σχέσεις του ἀνῆκων εἰς τὴν φιλελεύθερον γενεὰν τοῦ 1848, εἶχεν φιλελευθέρους ἀφομοιωτικὰς ἰδέας, ἀλλ' ἀπεστρέφετο τὴν ἀποστασίαν καὶ τοὺς μικτοὺς γάμους. Ὑπῆρξεν ἐπὶ 50 ἔτη ὁ πνευματικὸς ὁδηγὸς τοῦ αὐστριακοῦ ἑβραϊσμοῦ, ἐνῷ ἐθεωρεῖτο γενικῶς εἰς ὅλην τὴν Αὐστρίαν, ἡ ἐνσάρκωσις τῆς μαθήσεως καὶ τοῦ καλλαισθητικοῦ πνεύματος. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀντισημιτισμοῦ ἐπίκρανε αὐτόν, ὥστε ἀπεσύρθη ἀπὸ τὸν δημόσιον βίον, ἀναλαβὼν, εἰς ἀπάντησιν τῶν κτηνωδῶν ἀποστόλων τοῦ μίσους νὰ γράψῃ τὸ ἀθάνατον ἔργον του «Ἕλληνες Φιλόσοφοι». Τότε ἐπίσης ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς ἀποδοκιμασίαν τῶν ἀντισημιτῶν δημαγωγῶν, διώρισε τὸν Γκόμπερτζ ἰσόβιον μέλος τῆς Γερουσίας.

Εἰς τὴν κηδείαν παρέστησαν ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰς ἐπικηδείους προσευχὰς ἀνέγνωσεν ὁ διάσημος λειτουργὸς ψάλτης τῆς Συναγωγῆς τῆς Βιέννης Μόργκενστερν συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων ψαλτῶν καὶ διπλῆς τετραφωνίας τοῦ χοροῦ τῆς Συναγωγῆς.

Ὁ Γκόμπερτς μεταξὺ ἄλλων εἶχε τὸ Ἑλληνικὸν Παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἐπαρασημοφόρησεν ἰδίᾳ πρωτοβουλίᾳ τρεῖς ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν τελευ-

ταίαν Συναγωγὴν Βερολίνου, περὶ τῆς ὁποιας γράφομεν εἰς ἄλλην στήλην.

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ. Ἀπέθανεν ὁ διευθυντὴς τῆς ἀντισημιτικῆς ἐφημερίδος «Νοβόγιε Μπρέμια». Ἀλλ' ἰδοὺ ἀντίφασις! Ὁ ἀντισημίτης αὐτός, ὁ γράφων κατὰ τῶν Ἑβραίων, διότι ἔτσι ἀπῄτει τὸ κόμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν ἡ ἐφημερίς του, εἶχεν ἑβραίους παιδαγωγοὺς διὰ τὰ παιδιά του, ἰατρὸν ἑβραῖον καὶ κατὰ προτίμησιν ἑβραίους ὑπαλλήλους εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις του.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ. Ὁ Δρ, Σλοὺς ἔκτακτος καθηγητὴς εἰς τὴν Σορβόνην τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας γράφει ἐκ Λισβόνης ὅτι εὗρεν ἐκεῖ ἀκόμη Μαράννους, ἀπογόνους δηλαδὴ τῶν βίᾳ βαπτισθέντων ἑβραίων Εἶναι οὗτοι ποῦ συνέδραμον εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς πορτογαλλικῆς Ἀγκόλας δι' ἑβραϊκὸν ἀποικισμόν. Οἱ Μεράννοι οὗτοι δὲν ἔρχονται εἰς γάμον μὲ Χριστιανοὺς, ἐξακολουθοῦν νὰ τηροῦν ἐντολάς τινας τῆς ἑβραϊκῆς θρησκείας καὶ ἐνθυμοῦνται ἀκόμη ἑβραϊκάς τινας προσευχάς.

ΕΒΡΑΪΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ. Σχετικῶς μὲ τὴν συγκροτηθησομένην σύσκεψιν τῶν Ἰσραηλιτῶν Κοινοτήτων, ἡ Κοινότης Κερκύρας παρουσίασεν πρότασιν περὶ ἀνωτέρου Ἑβραϊκοῦ Σχολείου ἐν Κερκύρα, καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν Σχέδιον περὶ διὰ Νόμου διοργανώσεως τῶν Κοινοτήτων.

Ἐλπίζεται ὅτι αἱ λοιπαὶ Κοινότητες, ἐκτὸς ἐὰν ἐνδιαφέρωνται μόνον σπασμωδικῶς ὅταν προκύπτει ζήτημά τι εἰς τὴν κατάστασιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Κοινοτήτων, θὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὴν ἀπὸ 25 Μαΐου ἐγκύκλιον.

ΒΟΛΟΣ. Ὁ κ. Δαδὶδ Πάρδος ταξειδιώτης τοῦ ἐν Μονάχου μεγάλου ἀνωνύμου ἠλεκτρικῶν εἰδῶν οἴκου Isaria—Zahlerwerke διαβὰς ἐκ Βόλου ἔκαμε διάλεξιν περὶ τοῦ Σιονισμοῦ καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ ζητήματος, καθότι ὁ κ. Πάρδος εἶναι ἔνθερμος σιωνιστὴς λαβὼν μέρος καὶ εἰς τὸ τελευταῖον συνέδριον Βασιλείας. Ἤρχισε τὸν λόγον του λέγων ὅτι ὁ σιωνισμὸς εἶναι ἀρχαιότατος, ὅσον καὶ ὁ ἀντισημιτισμός. Ὁ πρῶτος σιωνιστὴς ὑπῆρξεν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ πρῶτος ἀντισημίτης ὁ Φαραώ. Εἶτα περιέγραψε τὴν φρικώδη κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ἀντελήφθη ἰδίοις ὄμμασι, τῶν Ἑβραίων Ρωσσίας καὶ Γαλατίας, οἵτινες ρακένδυτοι μὲ ἀναιμικὰ καὶ κατεσκληκότα τέκνα μὲ τὴν ἀπελπισίαν ἀποτυπωμένην εἰς τὸ πρόσωπον, συνωστίζονται εἰς τὸν λιμένα Ἀμβούργου εἰς ἀναζήτησιν χώρας ὅπου νὰ μὴ ἀντιμετοπίζουν τοὺς ὁμοίους των ὡς θηρία ἄγρια, ὅπου νὰ δύνανται νὰ ἀναπνέουν ἐλευθέρως ὀλίγον ἀέρα τὸν ὁποῖον τοὺς ἀρνοῦνται μερικοὶ πολιτισμένοι (sic) λαοὶ τῆς Εὐρώπης Ὡμίλησε τέλος περὶ τῆς συγχρόνου ἑβραϊκῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἰδίᾳ τῆς γλώσσης λέγων ὅτι εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὅλοι ἀνεξαιρέτως ὁμιλοῦν Ἑβραϊκά, ἐμπορεύονται, συζητοῦν ὑβρίζονται ἀκόμη καὶ ἐρωτοτροποῦν εἰς τὴν Ἑβραϊκήν. Ἀληθῶς εἶπε, πραγματοῦται τὸ ὅραμα τοῦ Ἐζεκιήλ, ὅπου τὰ ἐσπαρμένα ὀστᾶ, τὰ ἄψυχα τοῦ οἴκου τοῦ Ἰσραὴλ μεταβάλλονται εἰς ἔμψυχα, εἰς λαὸν σφριγῶντα δράσεως καὶ αἰσθήματος». Τὴν συγκίνησιν πάντων τῶν παρισταμένων ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ αἰσθήματος καὶ ἐλπίδων νέων, γερόντων, κυρίων καὶ κυριῶν, εὐπόρων καὶ ἐργατικῶν, διηρμήνευσεν ἐπαξίως ὁ κ. Ἰωσὴφ Δαρφᾶ, εὐχαριστήσας τὸν κ. Πάρδον. Ὁ συμπαθὴς ταξειδιώνης ὁ συνδιάζων τὸν πραγματισμὸν μὲ τὸν ἰδεαλισμὸν ἀνεχώρησε συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ἄριστον συμπολίτην μας κ. Δαβίδ. ΑΒΡ. Σ. ΦΡΑΖΗΣ

Ἡ Σύνταξις θὰ κάμῃ λόγον περὶ παντὸς βιβλίου τοῦ ὁποίου τῆς θέλουν σταλῇ ἓν καὶ εἰ δυνατὸν δύο ἀντίτυπα.

La «Revue Israélite»
Donnera un compte rendu de tout ouvrage dont on lui fera parveniv un ou deux exemplaires.

Παρακαλοῦμεν τοὺς ἀνταποκριτὰς καὶ φίλους νὰ μᾶς ἀγγείλουν εἰς δελτάρια, ὅλα τὰ συμβάντα τῆς Κοινοτητός των καὶ τὰ κοινωτικὰ τῶν συνδρομητῶν.

ΕΙΔΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ οἱ στέλλοντες χρήματα εἰς τὴν «Ἰσρ. Ἐπιθεώρ» νὰ μὴ τὰ ἐγκλείουν ἐντὸς ἐπιστολῆς, διότι δὲν ἔχουν καμμίαν ἀσφάλειαν, τὸ δὲ ταχυδρομεῖον δὲν ἀναλαμβάνει καμμίαν εὐθύνην. Ὁ καλλίτερος τρόπος ἐμβάσεως χρημάτων εἶναι διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς.

ΦΩΤΟ-ΖΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

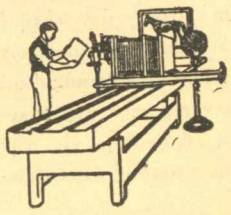

Κατασκευάζονται παντὸς εἴδους ζιγκογραφίαι (κλισὲ) καπαντὸς μεγέθους εἰς μετρίαι τιμὰς καὶ αὐθημερόν.

Κατασκευάζονται ὁμοίως κλισὲ διὰ δελτάρια, ἐπικεφαλίδες ἐπιστολῶν, λογαριασμῶν, φακέλλων κτλ.

Ἐνοικιάζονται καὶ πωλοῦνται κλισὲ μεταχειρισμένα διὰ περιοδικὰ φύλλα, συγγράμματα, Ἡμερολόγια, Ἐφημερίδας κτλ. εἰς συμφερούσας τιμάς.

Ἡ Διεύθυνσις ἀναλαμβάνει τὴν προμήθειαν καὶ ἀποστολὴν εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ τὸ Ἐξωτερικὸν παντὸς ἀντικειμένου ἐπὶ μικρᾷ προμηθείᾳ, ἀρκεῖ νὰ καταβάλλονται τὸ ἀντίτιμον καὶ τὰ ταχ. τέλη.

Ἐγγράφονται συνδρομηταὶ εἰς οἱανδήποτε Ἐφημερίδα ἢ περιοδικόν.

Δίδονται δωρεὰν πληροφορίαι ἐπὶ παντὸς ζητήματος.

Δέχεται καὶ ἀντιπροσωπείας Γραφείων καὶ Καταστημάτων.

BANQUE D'ATHÈNES

SOCIÉTÉ ANONYME

CAPITAL ENTIÈREMENT VERSÉ : DR. 60.000,000

SIÈGE SOCIAL. ATHÈNES

BALANCE AU 31 Juillet 1912

ACTIF

Disponibilités :			
Espèces en caisse et dans les Banques.	19,833,124.21	Dr.	
Dans les B.enEurope et traites sur l'Étr.	11,773,150 96	»	31,606,275.17
Portefeuilles-Escomptes et Avances s) effets . . .		»	25,362,086.15
Avances sur garanties :			
par titres	65,182,600.19	»	
par marchandi es et autres garant.	72,821,202.55	»	
par premières hypothèques . .	10,552,530.20	»	148,556,332.91
Comptes courants débiteurs		»	26,005,730.94
Rentes, Fonds d'États, Obligations		»	24,652,567.57
Portefeuilles-Titres et coupons.		»	8,742,755.43
Patricipations financières.		»	3,573,593.60
Succursales.		»	984,327.06
Immeubles.		»	5,350,316.85
Mobilier installations, coffres-forts etc. . . .		»	1,337,011 92
		Dr.	276,170,997.60

PASSIF

Capital entièrement versé.		»	60,000,000.—
Réserve Statutaire		»	5,676,250.—
Fonds de prévoyance		»	504,301.95
Comptes de dépôts à vue . .	Drs. 48,513,490.96		
» » à échéanee fixe	» 52,465,954.12		
» » de longue durée	» 30,726,964.73		
Caisse d'Épargne	» 17,569,191.82	»	149,275,601.63
Comptes courants créditeurs		»	27,745,674.04
Comptes à l'Étranger.		»	30,571,763.26
Comptes provisoires et divers		»	2,397,406.72
		Dr.	276,170,997.60

Le Directeur général
Z. C. MATSAS

L'Inspécteur général
Ph. E. Œconomou

SUCCURSALES

EN GRÈCE: Le Pirée, Patras, Syra, Calamata, Tripolitza, Volo, Larissa, Agrinion et Carditsa;

EN CRÈTE : La Canée, Candie et Réthymno;

EN TURQUIE : Constantinople (Succursale à Galata avec Agence à Stamboul), Samsoun, Trébizonde, Kérassunde, Bafra, Smyrne, Chio. Mersine, Adana, Tarsous, Salonique, Serrès, Cavalla, Xanthi et Janina;

EN ÉGYPTE : Alexandrie avec bureau-annexe dans le quartier de Midan), Le Caire, (avec bnreau-annexe dans le quartier du Mousky), Zagazig, Mansourah, Mit-Gamr, Tantah et Beni Souef ;

A LONDRES : (No 22 Fenchurch street), à HAMBOURG (Domhof, Mönckebergstrasse 18), à LIMASSOL (Chypre), à PORT-VATHY (Samos), à KHARTOUM et à Port-Soudan. (Soudan).